

FACULTEIT POLITIEKE EN SOCIALE WETENSCHAPPEN

**OBSTAKELS IN HET VREDESPROCES: DYNAMIEK VAN SPOILERS.
HET MISLUKTE VREDESPROCES IN SRI LANKA (2001-2006).**

PROMOTOR: PROF. DAVID CRIEKEMANS

MASTERPROEF VOORGELEGD MET HET OOG OP HET BEHALEN VAN DE
GRAAD VAN MASTER NA MASTER INTERNATIONALE BETREKKINGEN EN
DIPLOMATIE

DE RYCKE MARINKA

AUGUSTUS 2009

INLEIDING **4**

DEEL 1: DE THEORETISCHE INVALSHOEK. OBSTAKELS VAN HET VREDESPROCES: DE DYNAMIEK VAN SPOILERS. **6**

1. DE CONCEPTEN SPOILER EN SPOILING	6
1.1 Definiëring en schets van het onderzoeksdomein	6
1.2 Dimensies van spoilers	9
2. DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN CUSTODIANS OF PEACE	11
2.1 Custodians of peace	11
2.2 Strategieën en taken	12
3. SPOILING IN ‘NEW’ INTRACTABLE CONFLICTS	13
4. DE ROL VAN GEWELD IN VREDESBESPREKINGEN	16
4.1 De impact en perceptie van geweld	16
4.2 Terrorisme als een tactiek van spoilers	17
4.3 Besluit	19
5. DIASPORA’S: SPOILERS OF KATALYSATOREN?	19
5.1 Wat zijn diaspora’s?	19
5.2 De invloed van diaspora’s op het vredesproces	20

DEEL 2: EEN DYNAMISCHE EN STATISCHE ANALYSE VAN HET CONFLICT IN SRI LANKA **24**

1. DYNAMISCHE ANALYSE	24
1.1 Van modelstaat naar de eerste moeilijkheden	25
1.2 Opkomst van het nationalisme	26
1.3 1983: het begin van de burgeroorlog	27
1.4 Indian Peace-Keeping Force	28
1.5 Tamil Tijgers en de confrontatiepolitiek	28
1.6 Vredesproces	30
2. STATISCHE ANALYSE	30
2.1 Het conflict vandaag	30
2.2 De partijen	32

2.2.1 De Sri Lankaanse regering	33
2.2.2 De Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)	35
2.2.3 Andere partijen	36
2.3 Geschilpunten	38

DEEL 3: HET IDENTIFICEREN VAN SPOILERS IN HET ETNISCH CONFLICT VAN SRI LANKA

41

1. PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSOPZET	41
2. HET VREDESPROCES IN SRI LANKA (2001-2006)	42
2.1 De aanloop naar het vredesproces	42
2.2 Het staakt-het-vuren en de eerste onderhandelingen	44
2.3 Vredesgesprekken in het slop	45
2.4 Machtsstrijd en politieke omwenteling	45
3. IDENTIFICATIE SPOILERS: THREE-SPOILERS PERSPECTIVE	47
3.1 De rol van de LTTE: oprechtheid of strategie?	47
3.2 Machtsstrijd binnen de Sri Lankaanse regering	51
3.3 Tamil diaspora: peace maker vs. peace spoiler	54
4. NOORWEGEN ALS CUSTODIAN OF PEACE	58

CONCLUSIE

60

BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES

64

MONOGRAFIEËN	64
WETENSCHAPPELIJKE ARTIKELS	66
ONDERZOEKSPAPERS	69
KRANTENARTIKELS	70
ANDERE DOCUMENTEN	71
INTERVIEWS	71

BIJLAGE

72

INLEIDING

Een historisch moment in de geschiedenis, een mijlpaal in het conflict van Sri Lanka. Na meer dan twee decennia burgeroorlog in Sri Lanka, roept president Rajapaksa op 19 mei 2009 de overwinning uit op de Tamil Tijgers. De verzetsbeweging is na een hevige strijd uitgeschakeld. De eindstrijd ging gepaard met een ernstige humanitaire crisis, waarbij veel burgers als een menselijk schild kwamen vast te zitten tussen de twee vechtende partijen.

De Tamil Tijgers zijn dan wel militair verslagen, een oplossing voor het conflict is er nog steeds niet. Het vredesproces van 2001 was de laatste poging om een duurzame en vreedzame oplossing uit te werken. In deze masterproef wordt onderzocht waarom deze cruciale vredesonderhandelingen hebben gefaald. We trachten deze vraag te beantwoorden door de verschillende *spoilers* te identificeren. Spoilers, actoren die het vredesproces al dan niet bewust ondermijnen, tegenwerken of vertragen, vormen immers één van de grootste risico's voor het mislukken van een vredesproces.

Deze masterproef bestaat uit drie grote delen. Een eerste deel reikt een theoretisch kader aan voor de concepten spoilers en spoiling. Het tweede deel bespreekt de casus Sri Lanka met behulp van een dynamische en statische analysetechniek. Het derde deel brengt beide voorgaande hoofdstukken samen en identificeert de spoilers tijdens het vredesproces van 2001 tot 2006.

In het eerste deel staat de spoilertheorie van Stephen Stedman centraal. We analyseren de concepten van spoiler en spoiling vanuit een kritische invalshoek. Daarnaast catalogiseren we spoilers aan de hand van vier dimensies: de positie van de spoiler; het aantal spoilers en de mate van contact met elkaar, het type spoiler en de locus van de spoiler. Nadien bespreken we het belang van de *'custodians of peace'*, internationale actoren die de implementatie van een vredesakkoord superviseren en de spoilers in toom houden. Vervolgens situeren we spoiling binnen de context van *intractable conflicts* omdat deze specifieke conflicten de beste condities voor spoiling herbergen. Daarna

gaan we dieper in op de rol van geweld in vredesbesprekingen en besteden we expliciet aandacht aan terrorisme als tactiek van spoilers. Ten slotte stellen we ons de vraag of we diaspora's als spoilers of als katalysatoren van het vredesproces kunnen beschouwen.

Vertrekkend vanuit dit theoretisch uitgangspunt maken we vervolgens de overgang naar de casus Sri Lanka. We beginnen met een dynamische analyse waarbij we in verschillende fases de wordingsgeschiedenis van het conflict bespreken. Deze historisch schets is noodzakelijk om de context van de vredesonderhandelingen tussen 2001 en 2006 te omschrijven. Vervolgens verschuift de focus naar een statische conflictanalyse, waarbij de recente ontwikkelingen, de betrokken partijen en de geschilpunten van het conflict worden beschreven. We hanteren deze volgorde om de chronologie van de feiten te respecteren.

In het laatste deel brengen we de twee voorgaande delen samen in de centrale onderzoeksvraag: *Welke spoilers kunnen we identificeren tijdens het vredesproces van 2001 tot 2006 in Sri Lanka?* Om deze vraag te beantwoorden, bespreken we eerst in detail de vredesonderhandelingen tussen 2001 en 2006. Vervolgens trachten we de spoilers van het vredesproces te identificeren aan de hand van het *'three-spoilers perspective'* van Daniele Conversi. Wij passen deze indeling toe op onze casus Sri Lanka door de rol van de Tamil Tijgers, de Sri Lankaanse regering en de Tamil diaspora te onderzoeken. Als laatste element lichten we de rol van bemiddelaar Noorwegen toe als *custodian of peace*.

We toetsen onze theoretische bevindingen aan de opinies hierover van de plaatselijke actoren in Sri Lanka op basis van een veldonderzoek. Percipiëren de lokale actoren bepaalde spoilers op dezelfde wijze? Een kwalitatieve analyse aan de hand van gedegen interviews is een geschikte onderzoeksmethode om dit te onderzoeken.

DEEL 1: DE THEORETISCHE INVALSHOEK. OBSTAKELS VAN HET VREDESPROCES: DE DYNAMIEK VAN SPOILERS.

Het bereiken van een staakt-het-vuren of een vredesakkoord in een burgeroorlog is in de regel een proces van lange adem. Doorgaans wordt slechts met incrementele stappen vooruitgang geboekt, soms zelfs met een tijdsperiode van decennia. De akkoorden die gesloten worden, blijken daarenboven vaak fragiel: toegevingen zijn zeldzaam en de implementatie van de meest eenvoudige akkoorden zorgt vaak voor problemen. Veelal is een staakt-het-vuren of een vredesakkoord dan ook van korte duur.

Met de hoge materiële en menselijke kosten van een vredesproces in het achterhoofd, is het cruciaal om bij een conflictanalyse mogelijke spoilers te identificeren, factoren die belangrijke vredesonderhandelingen of de eigenlijke implementatie van akkoorden tegenwerken. Spoilers vormen immers één van de grootste risico's voor het mislukken van een vredesproces (Stedman, 1997: 5).

In het eerste luik van deze masterproef lichten we de termen spoiler en spoiling toe. Nadien bespreken we de strategieën en taken van *custodians of peace* met een kritische blik. We situeren vervolgens spoiling binnen het kader van *intractable conflicts* en gaan dieper in op de rol van geweld in vredesbesprekingen. Terrorisme als een tactiek van spoilers staat hier centraal. Ten slotte stellen we ons de vraag of we diaspora's als spoilers of als katalysatoren van het vredesproces kunnen beschouwen.

1. DE CONCEPTEN SPOILER EN SPOILING

1.1 Definiëring en schets van het onderzoeksdomein

Spoilers en spoiling werden voor het eerst beschreven door Stephen Stedman. Hij definieert spoilers als *'leaders and parties who believe that peace emerging from negotiations threatens their power, worldview, and interests, and use violence to undermine attempts to achieve it'* (1997: 5). Waar interne oorlogen en etnische

conflicten meestal worden bestudeerd vanuit een structureel en abstract perspectief, verandert Stedman via de introductie van het spoiler-principe deze focus door de rol van individuele beslissingsmakers te herintroduceren in de analyse van de stabiliteit van vredesakkoorden. Deze toevoeging is een meerwaarde voor het begrijpen van de dynamiek van intrastaatse oorlogen en verbreedt het debat over de oorzaken van etnische conflicten (Greenhill & Major, 2007: 7).

De definitie van Stedman werd door Nasi (2006: 217) verbreed. Hij nam ook niet-gewelddadige middelen, zoals sabotage, in zijn definitie op.

Newman en Richmond (2006b: 102) zien spoilers en spoiling als '*groups and tactics that actively seek to hinder, delay, or undermine conflict settlement through a variety of means and for a variety of motives*'. In deze enge interpretatie van spoiling wordt aangenomen dat spoilers bewuste pogingen ondernemen om het vredesproces of akkoord te ondermijnen, en dit door het gebruik van geweld of dwang (Mac Ginty, 2006: 153-154).

Shain en Aryasinha (2006: 102) zijn echter van mening dat de term spoiler niet enkel doelt op diegene die een bewuste poging onderneemt om vredesbesprekingen te ondermijnen, maar eveneens eenieder die tot de vredesonderhandelingen toetreedt, maar niet uit is op een negatief resultaat¹. Ook diegenen die tegen elke kost naar vrede streven kunnen volgens de auteurs het conflict verergeren door zich te engageren in het vredesproces. Deze brede interpretatie van spoiling erkent met andere woorden het feit dat een vredesproces of akkoord vaak ondermijnd wordt door actoren die geweld volledig afzweren. Deze '*peaceful spoiling*' kan echter ook veel schade aanrichten. Bovendien kan er ook sprake zijn van '*accidental spoiling*' waarbij er geen kwaadaardige bedoelingen zijn (Mac Ginty, 2006: 153-154).

Ook Newman en Richmond (2006a: 4) hanteren een brede definitie van *spoiler behaviour*. In hun definitie staan de activiteiten van actoren centraal die omwille van diverse

¹ Newman en Richmond (2006: 103) wijzen er op dat men in deze context wel het belangrijke onderscheid moet maken tussen politiek - de rationele verwerping van voorwaarden en vereisten die niet stroken met iemands objectieven - en spoiling in het vredesproces.

redenen tegen het vredesproces zijn en geweld of andere middelen gebruiken om dit proces te onderbreken. Ze benadrukken dat men ook partijen die deelnemen aan het vredesproces, maar zich terugtrekken, tegenwerken of ermee dreigen tegen te werken, spoilers kan noemen. Anderzijds identificeren ze actoren die deel uitmaken van het vredesproces, maar niet oprecht geïnteresseerd zijn in het maken van compromissen of in het bereiken van een duurzame vrede. Zij gebruiken het vredesproces om eigen doelstellingen te bewerkstelligen, zoals erkenning en legitimiteit, tijd of materiële voordelen, of om simpelweg internationale sancties te vermijden. Deze doelstellingen noemt men '*devious objectives*'².

Spoiling wordt vaak enkel geassocieerd met de attitudes en intenties van actoren die direct participeren in het conflict. Newman en Richmond (2006: 4a) wijzen echter op het belang van actoren die geografisch buiten het conflict staan, maar interne spoilers en spoilertactieken steunen: etnische of nationale diasporagroepen, staten, politieke bondgenoten, multinationale bedrijven en anderen die voordeel halen uit gewelddadige conflicten of uitstel. Derden kunnen tal van prikkels aanbrengen die spoilen bevorderen, via bijvoorbeeld extra middelen, erkenning of favoritisme ten aanzien van één van de betrokken partijen. Wanneer meerdere internationale actoren betrokken zijn in het promoten of steunen van een vredesproces kan een gebrek aan coördinatie complexe situaties creëren en spoiling in de hand werken. Parallele bemiddeling is bovendien kwetsbaar voor manipulatie van spoilers. Daarnaast kunnen ook actoren die ver verwijderd zijn van het conflict een positieve of negatieve invloed uitoefenen op het vredesproces. Zo kunnen diaspora's lobbyen voor meer internationale druk om het vredesproces te consolideren (Newman & Richmond, 2006b: 107).

Spoilers bestaan enkel wanneer er een vredesproces is om te ondermijnen, dus er moeten tenminste twee oorlogvoerende partijen zijn die zich publiekelijk verbinden met een pact of reeds een comprehensief vredesakkoord hebben ondertekend (Stedman, 1997: 7). '*In other words, spoilers cannot be spoilers until there is a peace process or agreement to*

² '*Devious objectives*' worden door Richmond (2006: 63) gedefinieerd als '*any involvement in a mediation or peacemaking process on the part of a disputant that is not committed to a compromise*'.

spoil' (Shedd, 2008: 93). Vrede creëert spoilers omdat het zeldzaam is dat alle leiders en fracties in burgeroorlogen vrede zien als iets voorspoedig. Zelfs als alle partijen waarde hechten aan vrede, doen ze dit zelden simultaan en zijn ze vaak niet akkoord over de voorwaarden van een aanvaardbare vrede. Een onderhandelde vrede heeft daarenboven vaak verliezers: partijen die hun doeleinden niet bereiken of maar half kunnen realiseren (Stedman, 1997: 7).

1.2 Dimensies van spoilers

Stedman (1997: 8) catalogiseert spoilers aan de hand van vier dimensies: de positie van de spoiler; het aantal spoilers en de mate van contact met elkaar, het type spoiler en de locus van de spoiler.

Om de **positie van een spoiler** te beschrijven maakt Stedman onderscheid tussen *inside* en *outside spoilers*. Laten we vooreerst het verschil bekijken tussen insiders en outsiders. Insiders zijn actoren die volgens de custodians of peace overgehaald kunnen worden om mee te gaan in de transitie naar vrede. Outsiders zijn de partijen die uitgesloten worden van het vredesproces (Zahar, 2006: 40). Een inside spoiler tekent met andere woorden het vredesakkoord, toont zich bereid om het akkoord te implementeren maar slaagt er niet in de belangrijkste verplichtingen na te komen. Outside spoilers mogen of willen daarentegen niet deelnemen aan het vredesproces en gebruiken geweld om het vredesproces tegen te werken. Deze indeling voorspelt de specifieke tactieken die spoilers gebruiken in elke positie.

De tweede dimensie, **het aantal spoilers en de mate van contact** met elkaar, bepaalt de positie, motivatie en samenwerking met andere aanwezige of mogelijke spoilers.

Stedman's derde dimensie behandelt **het type spoiler**. *Total spoilers* streven totale macht en exclusieve erkenning van autoriteit na. Aangezien hun voorkeuren en doeleinden niet veranderbaar zijn, is het essentieel hen te onderdrukken of te marginaliseren, wil men het vredesproces tot een goed einde brengen. *Limited spoilers* hebben beperkte, maar duidelijke doeleinden die soms niet onderhandelbaar zijn. Hun

eisen kunnen echter relatief eenvoudig ingewilligd worden door het vredesproces aan te passen zodat hun belangen en voorkeuren beter weerspiegeld worden. *Greedy spoilers* hebben doelstellingen die kunnen veranderen of aangepast worden naargelang de kosten en baten. Darby (2001: 47) stelt een alternatieve typologie voor en identificeert daarbij vier types van spoilers: ‘dealers’ die bereid zijn om een deal te maken; ‘zealots’ die het vredesproces tegenwerken met gebruik van geweld, ‘opportunists’ die eventueel onder bepaalde omstandigheden overtuigd kunnen worden om het geweld te beëindigen en de ‘mavericks’ wiens geweld voornamelijk is gebaseerd op persoonlijke objectieven eerder dan politieke motivaties. Wanneer paramilitaire groepen participeren in een vredesproces, doet er zich vaak een split voor tussen twee grote groepen - de zealots en de dealers (Darby & Mac Ginty, 2000: 233).

De vierde en laatste dimensie die besproken wordt, is de ‘*locus of the spoiler problem*’. Als het spoilergedrag wordt ingegeven door een leidersfiguur, kan de partij van type veranderen wanneer het leiderschap verandert. Dit is voornamelijk relevant voor total spoilers aangezien zowel hun doeleinden als hun gevoel van betrokkenheid vaak erg extreem blijken. Een verandering van leiderschap is dan soms voldoende om de partij te veranderen van een total spoiler naar een limited spoiler. Indien het spoilergedrag wordt ingegeven door de volgelingen, heeft de leider maar weinig gedragsopties en is het onwaarschijnlijk dat de groep haar type verandert.

Greenhill en Major (2007: 9) vullen deze analyse kritisch aan. Hoewel ze toegeven dat dergelijke typologieën zinvol kunnen zijn om het gedrag van bepaalde actoren in een vredesproces te structureren, argumenteren ze dat typologieën weinig effectief zijn in het doorbreken van de handelingen van spoilers. De contextspecifieke en actorspecifieke maatregelen hebben volgens Greenhill en Major immers slechts een marginale invloed op het diplomatieke proces. Volgens de auteurs bepalen de opportuniteitsstructuur en de verdeling van macht de mogelijke opties die op hun beurt het gedrag determineren. Zo is de kans groter dat een spoiler met macht unilateraal het precair onderhandelde evenwicht opheft, terwijl een zwakkere partner eerder vrede zal nastreven om de onstabiele positie te handhaven. De mate van spoilergedrag is afhankelijk van de kans dat de spoiler unilateraal de situatie kan veranderen en van het risico dat hij bereid is te

nemen. Eenzelfde actor kan zo bijvoorbeeld in de loop van het vredesproces evolueren van een total spoiler naar een limited spoiler of omgekeerd. De intentie en het type van de actoren is hier minder doorslaggevend.

Daarenboven merken de auteurs op dat er bij het klassieke spoilermodel geen aandacht wordt besteed aan potentiële of latente spoilers. Nochtans kan een gewijzigde machtsstructuur er voor zorgen dat initieel zwakke actoren plots een sterke positie kunnen verwerven en zich meer laten gelden.

2. DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN CUSTODIANS OF PEACE

2.1 Custodians of peace

Custodians of peace zijn internationale actoren die de taak hebben de implementatie van een vredesakkoord te superviseren (Stedman 1997: 12). De aanwezigheid van deze internationale actoren betekent het cruciale verschil tussen het succes en de mislukking van de spoilers. Indien deze bewakers van de vrede coherente en effectieve strategieën creëren en implementeren om enerzijds de vrede te bewaren en anderzijds spoilers te managen, kan de schade van spoileractiviteiten beperkt worden. Zowel internationale organisaties, individuele staten, verontruste derde partijen als formele of ad-hocgroepen kunnen optreden als internationale bewakers. Ze kunnen zowel strak georganiseerd als los gecoördineerd zijn.

Het is van essentieel belang dat de percepties van de conflicterende partijen en de custodian of peace op elkaar afgestemd zijn. Om succes te garanderen moeten immers alle partijen dezelfde visies en verwachtingen hebben over de objectieven van het vredesproces (Richmond, 2006: 64-65). Het is daarenboven essentieel dat derde partijen erkennen dat de partijen soms *devious objectives* hebben en hun inspanningen om het vredesproces te faciliteren gebruiken om andere objectieven te verbergen (Aggestam: 2006: 31). Richmond (1998: 712) benadrukt dat de partijen die *devious objectives* hebben, de internationale bemiddeling gebruiken op verschillende manieren. Zo gebruiken ze dergelijke acties om hun onderhandelingspositie en status te legitimeren, om de schuld bij een deadlock af te schuiven op de mediator, om hun gezicht te redden

of om dure concessies te vermijden bij een lang onderhandelingsproces. De dynamiek van een groot vredesproces kan eveneens positief zijn voor de spoilers of spoiling aanmoedigen. Aangezien een derde partij vaak concrete resultaten wil, kan dit in sommige omstandigheden leiden tot meer concessies naar de spoilers toe (Newman & Richmond, 2006: 104).

2.2 Strategieën en taken

Stedman onderscheidt drie grote strategieën die de custodians of peace kunnen hanteren bij het omgaan met spoilers. Bij *inducement* neemt men positieve stappen om de problemen van de spoilers op te lossen. Bij *socialisering* bepalen de bewakers de normen van aanvaardbaar gedrag en dwingen ze de spoilers om tijdens een vredesproces zich aan dit gedrag te houden. De derde strategie, het gebruiken van *dwang*, vereist dreiging met of het gebruik van sancties. Deze strategie probeert het spoilergedrag te veranderen of het vermogen van de spoiler om het vredesproces te verstoren te minimaliseren. Men kan meer dan één strategie gebruiken - ofwel simultaan (met een verschillende prioriteit en klemtoon) of in volgorde (1997: 12-14).

Een correcte diagnose van het spoilertype (cf. supra) is volgens Stedman (1997: 14) cruciaal bij het kiezen van een gepaste strategie om spoilers te managen. Greenhill en Major (2007: 38-39) menen echter dat custodians niet zozeer moeten focussen op het type actor, maar er voornamelijk op moeten toezien genoeg macht te verwerven om de spoilers indien nodig tot coöptatie te kunnen dwingen. Partijen die niet meewerken kunnen dan geconfronteerd worden met een vergeldingsactie van de custodians. Op dezelfde manier moeten de custodians ook bereid zijn om geloofwaardige beloningen te voorzien bij samenwerking. Indien steun van externe actoren de relatieve macht van spoilers versterkt, zullen custodians evenzeer in staat moeten zijn om de hulptoevoer via agressieve diplomatie te stoppen. De custodians moeten met andere woorden een delicaat evenwicht hanteren tussen *carrots* en *sticks*. Het is volgens deze auteurs daarbij essentieel dat de custodians meer macht hebben dan de grootste partij in het conflict.

Ondanks de cruciale rol van custodians in conflictresolutie, leert de realiteit dat beleidsmakers vaak andere prioriteiten in het buitenlands beleid hebben. Zeker kleine en onbelangrijke conflicten in ver afgelegen landen hebben het moeilijk om een prominente plaats op de internationale agenda te krijgen. De optimale strategie om een conflict te beëindigen of een spoiler in toom te houden blijkt daarenboven soms te duur of te risicovol voor externe actoren.

Ook de VN kent als custodian of peace zijn beperkingen. Hoewel de VN een formele autoriteit bezit, is de plaatselijke vertegenwoordiger (de speciale vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal) beperkt in zijn handelsvrijheid door de richting, de wil en de toewijding van de VN-Veiligheidsraad. Alles hangt dus af van de steun van de lidstaten. In sommige gevallen rekent de VN op een '*group of friends*', dit zijn formele associaties van lidstaten die belangen hebben bij een vredesproces en daarom hun macht, energie en aandacht besteden aan het implementeren van het vredesakkoord. De grootste verantwoordelijkheid voor het managen van spoilers ligt bij de lidstaten die als beschermheren optreden (Stedman, 1997: 16).

Custodians of peace worden dan ook geconfronteerd met verschillende onzekerheden die een gedegen diagnose vragen. Ze moeten voortdurend de intenties van de oorlogvoerende partijen voorspellen en moeten er zeker van zijn dat de partijen die het vredesakkoord tekenen oprechte bedoelingen hebben. Een bijkomende taak voor de custodians of peace is het vellen van een oordeel over wat juist of fout, goed of slecht, rechtvaardig of onrechtvaardig is in een vredesproces. Het is essentieel dat er een internationale consensus bestaat over deze normen (Stedman, 1997: 53).

3. SPOILING IN 'NEW' INTRACTABLE CONFLICTS

Een conflict wordt traditioneel gedefinieerd als '*the perception of incompatible activities*' (doelen, eisen, geloof, waarden, wensen, acties, gevoelens, etc.) (Gray, Coleman & Putnam, 2007: 1415). Een conflict is dan ook geen unitair fenomeen. Er zijn verschillende types van conflicten die op verschillende manieren geassocieerd kunnen

worden. Kriesberg (1998; aangehaald in Bar-Tal, 1998: 22) heeft uitgewerkte criteria opgesteld om conflicten te classificeren volgens de ‘intractable-tractable’³ dimensie. Aan de ene kant van de dimensie zien we *tractable conflicts* waarbij de partijen het conflict willen oplossen via onderhandelingen. Ze vermijden het gebruik van geweld, erkennen elkaars belangen en accepteren elkaars identiteit en rechten. *Intractable conflicts* slepen doorgaans lang aan en bestaan uit vicieuze cirkels van geweld en vijandschap. Dit type conflict lijkt onoplosbaar en eindeloos.

We bekijken spoiling binnen de context van deze *intractable conflicts* omdat deze specifieke conflicten de beste condities voor spoiling herbergen. Kriesberg (1998; aangehaald in Bar-Tal, 2007: 1432-34) poneert vier essentiële kenmerken die *intractable conflicts* karakteriseren. Zoals hierboven vermeld, duren deze conflicten al een tijdje en wordt er veel geweld gebruikt. Een derde belangrijk element is dat men niet meer gelooft dat deze conflicten nog vreedzaam kunnen opgelost worden. Geen enkele partij kan winnen, waardoor men gelooft dat het conflict zal blijven duren. Ten slotte stelt men vast dat de verschillende partijen grote materiële en psychologische investeringen doen om succesvol om te gaan met de conflictsituatie. Deze partijen hebben er dus belang bij dat er geen onmiddellijke oplossing voor het conflict wordt gevonden.

Bar-Tal (1998: 23) formuleert drie bijkomende elementen die een *intractable conflict* kenmerken. Ze worden waargenomen als zero-sum conflicten waarbij het verlies voor de ene partij winst betekent voor de andere partij. Daarnaast gaan deze conflicten over noden en waarden die essentieel zijn voor het bestaan en/of het overleven van de partij. Ten slotte staan deze conflicten centraal in het leven van alle mensen in de gemeenschap. Deze zero-sum conflicten zijn uitputtend en kostelijk in menselijke en materiële termen. Samenlevingen passen zich na verloop van tijd aan en leren omgaan met de abnormale, gewelddadige en onzekere omgeving via diverse sociale en psychologische mechanismen. Dit aanpassingsvermogen is één van de redenen waarom een conflict weerspanning wordt (Aggestam, 2006: 24).

³ ‘Intractable’ wordt vertaald als ‘weerspanning’.

Sinds het einde van de Koude Oorlog zien we een toename van *intractable conflicts*, die ook 'new wars' (Kaldor, 2006) of 'wars of a third kind'⁴ (Holsti, 1996: 19-40) worden genoemd. Deze hedendaagse conflicten verschillen in context en in geschiedenis, maar delen volgens Aggestam (2006: 25) enkele opvallende kenmerken die hen resistent maken voor een oplossing via onderhandelingen of traditionele diplomatie. Deze specifieke karakteristieken van de 'new' *intractable conflicts* leggen uit waarom spoiling een zo vaak voorkomend fenomeen is tijdens vredesprocessen.

Als eerste belangrijke kenmerk zien we dat de eis voor macht in deze oorlogen vaak gebaseerd is op identiteit en etnische homogeniteit. '*Identity is believed to be central to the formation and conceptualization of intractable conflicts*' (Fiol, Pratt & O'Connor, 2009: 37). Politiek gaat hier dus meer over labels en identiteit dan over pure politiek (bijv. nationale belangen van staten) of ideologie (bijv. principes van democratie of socialisme). Strijdende partijen willen hun etnische identiteit consolideren en beschermen tegen het dreigend gedrag van andere groepen (Sahadevan, 1997: 24).

Een tweede kenmerk dat besproken wordt, verwijst naar het feit dat deze conflicten op identiteit gebaseerd zijn en geconstrueerd worden op basis van een geïdealiseerd verleden en nostalgische mythes. Dit creëert politieke legitimiteit. Ze steunen op een discours van historische vijandschap, haat en onveiligheid dat een existentiële basisangst van overleving, uitsluiting en etnische zuivering opwekt. Onderhandelingen worden bijgevolg geframed als een zero-sum game en een risicovolle onderneming, aangezien wordt aangenomen dat het maken van concessies het groepsoverleven in het gedrang brengt. De rol van religie in de constructie van een identiteit en in het rechtvaardigen van een conflict betekent een bijkomende moeilijkheid bij onderhandelingen die uitgaan van een compromis.

We stellen ten slotte vast dat deze conflicten verschillen van interstaatse conflicten omdat ze vaak plaatsvinden in uiteenvallende of zwakke staten (Newman, 2006: 137). Ze resulteren in een toestand van anarchie waarbij het normensysteem aangetast wordt en het monopolie op geweld van de staat afbrokkelt. De privatisering van geweld leidt tot een toenemend aantal conflicterende partijen en niet-statelijke actoren. Sommige

⁴ 'Wars of the first kind' zijn geïnstitutionaliseerde oorlogen, 'wars of the second kind' zijn totale oorlogen.

actoren stappen bijgevolg eerder mee in een vredesproces voor legitimiteit en erkenning dan voor het bereiken van een vredesakkoord.

De specifieke kenmerken van *'new intractable conflicts'* leiden tot enkele obstakels in het vredesproces die de activiteiten van spoilers versterken. De meerderheid van dit soort conflicten zijn asymmetrisch, wat volgens vele theoretici ongunstig is voor efficiënte onderhandelingen. Zo stelt Zartman (1995: 8) dat *'negotiations under conditions of asymmetry (asymmetrical negotiations) are a paradox, because one of the basic findings about the negotiation process is that it functions best under conditions of equality'*. Asymmetrische relaties worden gekarakteriseerd door een grote machtsongelijkheid in economische, politieke en militaire middelen tussen de staat en de niet-staatse actoren. De sterkere partijen gebruiken hun superioriteit om unilaterale acties uit te voeren, de regels van het spel te bepalen en de voorwaarden van een akkoord op te leggen. Zwakkere partijen compenseren dit door stevig vast te houden aan een gewapende strijd om zo het onevenwicht te herstellen (Zartman, 1995: 9). Daarenboven lijkt de strijd tussen de staatse en niet-staatse actoren voornamelijk een wedstrijd over erkenning en legitimiteit (Aggestam, 2006: 26-27).

Het is ten slotte belangrijk te weten dat *'no social conflict is born intractable; it becomes so over a period of time'*. Niet alle conflicten hebben de eigenschap intractable te zijn, het is dus eerder een proces dan een zero-sum conditie van het conflict. De dynamiek van het conflict genereert dus slechts in sommige gevallen intractability (Sahadevan, 1997: 23-24).

4. DE ROL VAN GEWELD IN VREDESBESPREKINGEN

4.1 De impact en perceptie van geweld

Eén van de belangrijkste doelstellingen van het vredesproces is de gewapende strijd beëindigen. Geweld eindigt echter zelden bij de start van onderhandelingen en blijft vaak duren tijdens de implementatie van het akkoord. Niettemin wordt er vaak van uit gegaan dat een staakt-het-vuren in voege moet treden vooraleer er sprake kan zijn van

ernstige vredesonderhandelingen (Darby & Mac Ginty, 2000: 4). In de praktijk kan het uitroepen van een staakt-het-vuren inderdaad helpen om de onderhandelingen op te starten, maar het is geen noodzakelijke voorwaarde voor onderhandelingen noch een gemakkelijk te behouden situatie, zeker niet in het begin van de onderhandelingen. *'Violence is neither antithetical nor alien to peace processes - it accompanies peace processes'* (Stepanova, 2006: 82). Dit wordt geïllustreerd door het feit dat geweld lijkt toe te nemen voor, tijdens of onmiddellijk na sleutelmomenten in het vredesproces, bijvoorbeeld na het tekenen van een vredesakkoord.

De effecten van geweld op onderhandelingen en de implementatie van akkoorden is zeer divers. De meest logische impact van geweld is dat het vredesproces gedestabiliseerd wordt, wat het vredesproces kan vertragen of opnieuw een escalatie van het geweld kan veroorzaken. Soms kan geweld echter als katalysator werken voor een vredesproces aangezien partijen zo worden gedwongen onderhandelingen te starten of te herstarten. Geweld kan enerzijds externe actoren en mediators ervan weerhouden te interfereren in het conflict, maar kan anderzijds het profiel van het conflict verhogen en de interesse voor het conflict doen toenemen. Externe partijen kunnen ook militair interveniëren om de vrede af te dwingen, hoewel doorgaans eerder politiek tussenbeide wordt gekomen.

Er dient opgemerkt te worden dat verschillende actoren de impact van geweld op een andere manier kunnen percipiëren. Geweld beïnvloedt hun kosten-batenanalyse op een ander niveau, terwijl ook hun wil om het vredesproces ondanks geweld voort te zetten, varieert (Stepanova, 2006: 82).

4.2 Terrorisme als een tactiek van spoilers

Terrorisme is een vaak gebruikte tactiek van spoilers om onderhandelingen tegen te werken. Drie criteria onderscheiden conflictgerelateerd terrorisme van andere vormen van geweld.

Vooreerst staat bij terrorisme een politiek doel centraal, wat terrorisme onderscheidt van gewone misdaad. Terrorisme doelt niet op het politieke doeleinde zelf, maar de tactiek om dit doel te bereiken (*'terrorist means'*).

Daarnaast verschilt ook het doelwit van terrorisme van dat van andere vormen van politiek geweld. Bij terrorisme gebruikt of dreigt men geweld te gebruiken tegen burgers omdat men op deze manier indirect de staat wil raken. Guerrilla's gebruiken daarentegen rechtstreeks geweld tegen het militair apparaat van de staat.

Ten derde wordt terrorisme gekenmerkt door een asymmetrische natuur. Terrorismen wordt gebruikt als wapen van de zwakken tegen de sterken in een asymmetrische confrontatie. Een militaire groep kan de staat niet kwetsen met conventionele militaire middelen en raakt de staat daarom *'where it hurts the most'* met niet-conventionele middelen (aanvallen tegen burgers en burgerinfrastructuur).

Het is belangrijk om spoilers niet alleen te classificeren op basis van hun doelen of intenties, maar ook volgens hun *capabilities* om een vredesproces te onderbreken met terroristische middelen. Een *'capabilities-centred approach'* laat ons toe niet alleen gekende maar ook potentiële spoilers te identificeren. Capabilities kunnen in deze context echter niet gereduceerd worden tot technische capabilities (toegang tot wapens, geld en de beschikbaarheid van professionals). De structurele en organisatorische capabilities van groepen om terroristische aanvallen uit te voeren spelen eveneens een grote rol. Hoe gefragmenteerder de organisationele structuur van de groepen, hoe informeler de banden tussen de eenheden en hoe groter de capaciteit om terroristische middelen effectief in te zetten. Daarnaast speelt ook de aanwezigheid van extreme ideologieën een grote rol bij het gebruiken van terrorisme tegen onschuldige burgers.

Deze factoren verklaren waarom niet elk gewapend conflict terrorisme genereert of waarom in eenzelfde conflict sommige groepen wel en andere niet hun toevlucht zoeken tot terroristische aanvallen (Stepanova, 2006: 83-95; Greenhill & Major: 2007). In dit verband onderscheidt Stepanova (2006: 90) twee types van spoilers: *'Spoilers that matter'*, dat zijn grote partijen in een conflict die niet tevreden zijn met het vredesproces en dit proberen te ondermijnen met terroristische middelen. *'Smaller and more radical spoiler groups'*, dat zijn vaak geradicaliseerde fracties van grotere organisaties die het vredesakkoord al ondertekend hebben of dit nog moeten doen. Deze twee types spoilers eisen elk een andere strategie. Waar kleinere splintergroepen moeten worden geïsoleerd en gemarginaliseerd, behoeven grotere spoilers een andere aanpak. Om het belangrijkste

structureel voordeel van grote spoiler organisaties te neutraliseren, moeten deze geïncorporeerd worden in bepaalde netwerken binnen bestaande staatsstructuren. Voorts moeten ook de informele verbanden binnen dergelijke groeperingen geformaliseerd worden en de gedecentraliseerde horizontale netwerken omgevormd worden tot een meer hiërarchisch gestructureerde organisatie. De gewapende groepen moeten daarenboven onderworpen worden aan een politieke transformatie, wat niet zonder risico is. Het optreden tegen spoilers is echter essentieel om het vredesproces een kans te geven. Een strategie van isolatie zou immers de volledige groep radicaliseren en de hardliners in de beweging versterken.

4.3 Besluit

De belangrijkste indicator voor een geslaagd vredesproces is niet zozeer de afwezigheid van geweld sinds het begin van de onderhandelingen, maar wel de vooruitgang van het vredesproces, ondanks gewelddadige incidenten en zonder dat het geweld uit de hand loopt (Darby & Mac Ginty, 2000: 13; Stepanova, 2006: 83). In dit opzicht moeten onderhandelaars ervoor zorgen dat spoilergeweld binnen de perken blijft en het vredesproces niet doet ontsporen. Om het publieke vertrouwen hoog te houden tijdens de vredesonderhandelingen, moeten publiek en media worden aangemoedigd om het geweld in perspectief te plaatsen (Newman & Richmond, 2006: 109).

5. DIASPORA'S: SPOILERS OF KATALYSATOREN?

5.1 Wat zijn diaspora's?

Waar emigranten twee decennia geleden niet de mogelijkheden hadden om actief betrokken te blijven bij wat zich afspeelde in het thuisland, blijkt deze situatie in de geglobaliseerde wereld van vandaag gewijzigd. Het groeiend aantal transnationale migranten en de verminderde salience van de natiestaat maken het voor migranten gemakkelijker om diasporanetwerken op te bouwen die het thuisland met het gastland verbinden (Cheran, 2003: 2).

De precieze definitie van diaspora's is het onderwerp van menig discussie en debat⁵. Over het algemeen kan een diaspora gezien worden als een groep mensen met een gemeenschappelijke origine die wonen in een ander land dan hun geboorteland of hun symbolisch thuisland (*kin-state*), onafhankelijk of niet (Shain & Aryasinha, 2006: 108). Lyons (2004: 3) voegt hieraan toe dat diaspora's een subset vormen van migranten en gekarakteriseerd worden door netwerken die migranten in het gastland verbinden met het thuisland. Niet alle migranten maken deel uit van een diaspora. Sommigen willen assimileren in het gastland of trekken omwille van politieke redenen liever weinig aandacht. Anderen zijn eenvoudigweg met te weinig om een organisatorische eenheid te vormen.

Diaspora's kunnen niet simpelweg gezien worden als binnenlandse actoren binnen hun gastland, maar moeten behandeld worden als een complexe analytische categorie binnen de theorieën van internationale betrekkingen. Ze opereren op een derde niveau en spelen een onafhankelijke rol tussen de internationale en nationale niveaus (Shain & Aryasinha, 2006: 108). Het two-level-game van Robert Putnam⁶ wordt op die manier uitgebreid tot een '*three-level-game*': een situatie met onderhandelingen op drie niveaus die elkaar beïnvloeden. Politieke leiders moeten tijdens vredesonderhandelingen dus rekening houden met diaspora's (Shain, 2002: 120).

5.2 De invloed van diaspora's op het vredesproces

Verscheidene auteurs (Shain & Aryasinha, 2006; Smith & Stares, 2007; Orjuela, 2008) stellen zich de vraag of diaspora's als spoilers of als katalysatoren van het vredesproces moeten worden beschouwd. Shain en Aryasinha (2006: 107) zijn van mening dat de spoilingactiviteiten van de diaspora's op een continuüm moeten worden gezien, variërend tussen een hoge mate van steun voor de vredesonderhandelingen (diaspora's als katalysatoren) en extreme vijandigheid tegenover dat proces (diaspora's als spoilers).

⁵ Voor een uitgebreid overzicht van de definities en kenmerken van diaspora's, zie Cheran (2003).

⁶ De notie dat internationale onderhandelingen eerder een '*two-level-game*' zijn dan een interactie tussen twee regeringen, werd ontwikkeld door Robert Putnam (1988) in de late jaren '80. Volgens hem moeten staatsleiders zowel op internationaal als op nationaal niveau verantwoording afleggen.

Shain en Aryasinha (2006: 110-118) identificeren vier mogelijke factoren die de houding van diaspora's tegenover vredesonderhandelingen beïnvloeden. Vooreerst speelt identiteit een belangrijke rol. De etnische identiteit van een diasporagroep bestaat uit verschillende elementen die ze delen met hun volk in het thuisland, gaande van historische banden tot sociale en culturele connecties. Een bedreiging voor het voortbestaan van het thuisland en nationale identiteit is dan ook een belangrijke mobiliserende factor voor diaspora's.

Een tweede factor in het debat vinden we bij de ideeën en visies die de diaspora's koesteren over hoe het vredesproces moet verlopen. De diaspora's zien voor zichzelf vaak een belangrijke rol weggelegd, ondanks het feit dat er een hevig debat woedt in welke mate de nationale leiders rekening moeten houden met verafgelegen diasporagroepen.

Een derde factor is de vaststelling dat de opgerichte instituties en het financiële netwerk van de diaspora's vaak worden bedreigd door een eventuele oplossing van het conflict. Wanneer een conflict wordt opgelost, dreigen de bestaansredenen van veel diaspora's achterhaald te worden en daalt ook het prestige van deze instituties.

De vierde en laatste factor verwijst naar de economische belangen in het thuisland. Een mogelijk vredesakkoord in het thuisland geeft de diaspora's vaak meer mogelijkheden om te investeren in het thuisland. De kwaliteiten die ze verworven hebben in het buitenland geven hen immers een relatief voordeel.

Orjuela (2008: 438-439) beschrijft de verschillende manieren waarop diaspora's het conflict en het eventuele vredesproces in het thuisland beïnvloeden. Ten eerste geven diasporanetwerken oppositiepartijen, rebellenbewegingen en andere politieke actoren de nodige financiële steun; via fondsen of participatie in globale netwerken die wapenhandel financieren. Staten zijn dus niet noodzakelijk de enige en meest belangrijke sponsors van opstandige bewegingen (Byman, Chalk, Hoffman, Rosenau & Brannan, 2001: 41). Er zijn verschillende redenen waarom diaspora's financiële steun voorzien. Ze zijn meestal veel rijker dan de populatie in het thuisland, beter geplaatst voor collectieve actie en ze dragen geen rechtstreekse gevolgen van het conflict (Collier & Hoeffler, 2002: 8). Traditioneel worden deze financiële bijdragen gezien als een

verplichting naar de natie, gemeenschap of familie toe. Cheran (2003: 10) ziet deze financiële bijdragen dan ook als het teruggeven van een investering. Mensen investeren meestal al hun spaargeld en andere middelen om een lid van de familie naar een gastland te sturen en krijgen dit geld terug.

Naast de financiële steun voeren diasporanetwerken ook propaganda en doen ze mee aan politieke protesten om legitimiteit te verkrijgen voor hun politieke strijd en om de internationale gemeenschap te mobiliseren. Deze internationale steun is cruciaal voor de militaire kracht van de opstandelingen (toegang tot wapens, militaire training, internationale hulp,...) en om de parameters van mogelijke vredesprocessen te beïnvloeden. Ze lobbyen voor internationale interventies of voor sancties. Diasporagemeenschappen proberen eveneens het discours en de ideeën over het conflict en de conflictoplossing te beïnvloeden via media, film, muziek en andere culturele expressies. Ten slotte steunen ze de ontwikkeling en reconstructie van hun thuisland door een belangrijke economische rol te spelen. Ze sturen bijvoorbeeld geld op naar hun familieleden, consumeren producten uit hun thuisland, doen investeringen in bedrijven in hun thuisland en steunen bepaalde hulporganisaties financieel⁷.

Shain en Aryasinha (2006: 122-125) stellen vast dat in de algemene perceptie diaspora's beschouwd worden als actoren die ver van het eigenlijke bloedvergieten staan terwijl hun landgenoten de fysische prijs betalen. In realiteit zien we echter steeds meer directe participatie door leden van de diaspora in de gewelddadige conflicten van hun thuisland.

De mate waarin de diaspora's zich als spoilers kunnen gedragen is afhankelijk van de organisatorische kracht van de instituties en de individuele leden van diaspora's in hun gastland. Als de gemeenschap verdeeld is, zal de uitgeoefende invloed zwakker zijn. Daarnaast determineert de attitude tegenover *'outsiders'* en het beleid van het gastland de capaciteit van diaspora's om het vredesproces te beïnvloeden. Ten derde kan ook de situatie in het thuisland effect hebben op de capaciteit van diaspora's om invloed uit te oefenen. Zo zullen diaspora's moreel en politiek verantwoording moeten afleggen in hun gastland als de normen in hun thuisland niet gerespecteerd worden. Ten slotte zien we

⁷ Cheran (2003) bespreekt uitgebreid drie domeinen waar circulerende diaspora's in betrokken kunnen zijn: *'knowledge capital and knowledge transfer'*, *'capacity building and investment'* en *'peace building and strengthening civil society'*.

dat ook de globalisering een impact heeft op de mate waarin diaspora's invloed kunnen uitoefenen. Globalisering vergroot immers het aantal activiteiten van diaspora's dankzij de toenemende mensen-, kapitaal- en informatiestroom.

Lyons (2004: 3) wijst op de specifieke kenmerken van '*conflict-generated diasporas*'. Diaspora's als gevolg van een conflict worden steevast gekarakteriseerd door de bron van hun ontheemding en door de natuurlijke banden met het thuisland. Wat de bron van ontheemding bij dergelijke diaspora's betreft, merken we dat grote, gewelddadige afscheiding de bovenhand neemt over vrijwillige migratie om economische redenen. Het thuisland wordt bij conflict-gerelateerde diaspora's dan weer geïdentificeerd als een symbolisch erg waardevol territorium, waarbij een terugkeer centraal staat eens het land opnieuw vrij is en waar niet de hechtere banden met het volk of familie primeren. De emotionele gebondenheid aan het symbolisch belangrijke thuisland leidt tot het framen van het conflict in categorieke, compromisloze termen. De kosten om een compromis te weigeren zijn vaak laag, de beloning voor het tonen van betrokkenheid tot het hogere doel is daarentegen hoog. Deze standvastige posities van de diaspora's beperken de mogelijkheid van actoren in het thuisland om een constructieve oplossing te zoeken. Compromis staat in hun ogen gelijk aan verraad en zwakheid. Lyons concludeert bijgevolg dat conflict-gegenereerde diaspora's het proces van conflict resolution verlengen zodat het conflict blijft aanslepen. Deze tendens is volgens hem echter niet onvermijdelijk. Men moet de percepties over het conflict proberen complexer te maken en trachten te reframe door in dialoog te gaan.

Het bleek theoretisch onmogelijk om diaspora's als spoilers of als katalysatoren te categoriseren. Soms hebben beide partijen in een internationaal conflict diaspora's, die zowel een positieve rol als facilitator kunnen spelen als een negatieve rol waarin ze obstakels opwerpen. Door deze complexiteit dient elk conflict apart te worden geanalyseerd om de precieze betrokkenheid van diaspora's bloot te leggen.

DEEL 2: EEN DYNAMISCHE EN STATISCHE ANALYSE VAN HET CONFLICT IN SRI LANKA

De dynamische en statische analysetechniek werden beschreven door Reyhler (1995: 216-306) en worden gebruikt om een volledig beeld te krijgen van een conflictsituatie. Bij een dynamische analyse staat het verloop van het conflict centraal, terwijl men bij een statische analyse focust op de huidige situatie. In dit deel hanteren wij dit analysemodel.

Vooreerst wordt een dynamische analyse van het conflict in Sri Lanka ondernomen. Deze licht de evolutie van het conflict toe, beschrijft de verschillende fases van het conflict en omschrijft de context van de vredesonderhandelingen tussen 2001 en 2006 (cf. infra⁸). Vervolgens verschuift de focus naar een statische conflictanalyse, waarbij de algemene stand van zaken, de betrokken partijen en de geschilpunten van het conflict worden beschreven.

In het bestek van deze masterproef is het echter niet mogelijk om alle aspecten van het conflict gedetailleerd te bespreken. Een exhaustief conflict dossier opstellen is hier dus niet aan de orde.

1. DYNAMISCHE ANALYSE

Conflicten vertonen specifieke ontwikkelingspatronen en een bepaalde conflictdynamiek. Reyhler (1995: 288-290) geeft een overzicht van enkele conflictdynamieken waarbij duidelijk wordt *'dat er langdurige ('protracted') en in de tijd beperkte conflicten zijn; conflicten met een hoge graad van geweld en zogenaamd lage-intensiteitsconflicten; éénmalige en periodieke conflicten'*.

Het conflict in Sri Lanka is een langdurig, periodiek conflict met een hoge graad van geweld. De huidige politieke situatie in Sri Lanka is onmogelijk los te zien van de geschiedenis van het eiland. Het conflict is verweven met historische gebeurtenissen en draagt nog steeds erfelijke kiemen met zich mee. Het vredesproces en de recente spanningen in Sri

⁸ In deel 3 nemen we deze periode in detail door, hier volstaat het om de belangrijkste ontwikkelingen te schetsen.

Lanka zijn dan ook slechts te begrijpen met een gedegen kennis van de conflictgeschiedenis. Het volgende hoofdstuk geeft een historisch overzicht van het conflict in Sri Lanka. Er wordt stilgestaan bij zes fases in de conflictdynamiek: situatie onder controle, instabiliteit, controleverlies, het voeren van oorlog, het beëindigen ervan en nawerking (Dunningan & Martel; aangehaald in Reychler, 1995: 299).

1.1 Van modelstaat naar de eerste moeilijkheden

Op het einde van de 19^e eeuw kwam Ceylon, het huidige Sri Lanka, onder Britse controle. Het land bloeide de eerste honderd jaar dankzij zijn landbouwexport en stond in de regio geboekstaafd als een land met een hoge levensstandaard (Rogers, Spencer & Uyangoda, 1998: 771). Een praktische regeling uit deze periode zou echter de kiemen leggen van het latere conflict. De Britse kolonisten besteedden immers veel aandacht aan de ontwikkeling van theeplantages in de meer vruchtbare delen van het zuiden van het land. De Singalezen van die regio werden op de theeplantages tewerkgesteld en de Britten schakelden Tamils uit het noorden in voor de administratie. Een gevolg van deze Britse *'divide and rule'* strategie was dat Tamils een betere toegang tot het Britse onderwijs kregen. De Tamils raakten aldus steeds meer verspreid over het eiland en waren disproportioneel vertegenwoordigd in lokale overheden (Mason, 2003: 95). Tussen 1931 en 1948 dook voor het eerst onenigheid op, wanneer politici geen vergelijk vonden over de grondwettelijke positie van raciale groepen.

Bij de onafhankelijkheid in 1948 was er nog geen sprake van problemen. De elite die het land bestuurde verkoos Engels als voertaal; het Singalees en Tamil verdwenen op de achtergrond. De verschillende bevolkingsgroepen werden wel degelijk gekenmerkt door een sterke raciale identiteit, maar velen waren van mening dat de overheid daar geen onderscheid in moest maken (DeVotta, 2005a: 142; Rogers et. al, 1998: 771-772). Politieke partijen polariseerden echter wel langs etnische lijnen en focusten voornamelijk op hun eigen gemeenschap. De concurrentie met etnonationalistische partijen dwong politieke leiders dan ook al snel tot straffere taal (Mason, 2003: 95; Spencer, 2008: 613).

Volgens de typologie van Dunningan en Martel verkeerde Sri Lanka rond de onafhankelijkheid dan ook in een eerste conflictfase. De situatie was onder controle, maar de eerste breuklijnen deden reeds hun intrede in het politieke systeem.

1.2 Opkomst van het nationalisme

De eerste tekenen van een nationalistische beweging traden op tijdens de verkiezingscampagne van 1956. De populistische Sri Lanka Freedom Party (SLFP), toen geleid door S.W.R.D. Bandaranaike, nam de macht over met de belofte om de overheid dichter bij de gewone Singalese burger te brengen. De 'Sinhala Only Act' maakte van het Singalees voortaan de officiële landstaal. Hoewel deze maatregel vooral tegen de Engelstalige elite was gericht, heerste er consternatie bij de Tamil bevolking. De Tamils, die mede door hun goede scholing het merendeel van de overheidsposities in handen hadden, zagen deze taalwetgeving immers als een bedreiging voor hun economische en sociale positie binnen het eiland. Toen Bandaranaike een akkoord afliep dat Tamil erkende als officiële minderheidstaal, Tamil toeliet op lokaal niveau en de Regionale Raden meer macht verleende, was de Tamilwoede onbeheerst⁹. Binnen enkele maanden brak er openlijk geweld uit. Na dit geweld culmineerde de onvrede in 1958 opnieuw tot rellen tussen beide groepen (DeVotta, 2000: 58; 2002: 86-89; 2005a: 141-150; Mason, 2003: 96-97; Rogers et al., 1998: 772; Singer, 1992: 712-713; Spencer, 2008: 615).

De jaren die volgden werden gekenmerkt door eenzelfde patroon. De nieuwe grondwet in 1972 bevestigde het Singalees als enige officiële landstaal en het boeddhisme als de meest prominente religie. Aldus leunde Sri Lanka eerder aan bij een etnocratie dan bij een seculiere democratie. De regering had bovendien meer aandacht voor de grieven van de Singalese jeugd dan voor de Tamils¹⁰ (DeVotta, 2000: 59; 2005a: 152; Rogers et al., 1998: 772).

Ondertussen groeide het idee van een Tamil thuisland. Voornamelijk de Federal Party, sinds 1956 de belangrijkste Tamilpartij, streefde naar een nationale Tamilstaat. Deze partij werd

⁹ Vooral onder druk van boeddhistische clerici, Singalese nationalist en de oppositiepartij United National Party werd het zogenaamde Bandaranaike-Chelvanayakam Pact afgevoerd.

¹⁰ In 1971 lanceerde de nationalistische partij Janatha Vimukthi Peramuna (JVP) immers zeer gewelddadige opstanden als protest tegen de werkloosheid van de Singalese jeugd.

uiteindelijk omgevormd naar Tamil United Liberation Front (TULF). Enkele gedesillusioneerde Tamiljongeren uit het noordoosten organiseerden zich als de Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) en ondernamen aanslagen tegen Tamils die ze aanzagen als collaborateurs en tegen overheidsdoelwitten (Mason, 2003: 97-98; Rogers et al., 1998: 773).

De jaren zeventig kenden dan ook een onmiddellijke verschuiving van conflictfase twee naar fase drie. Door de nationalistische beslissingen van president Bandaranaike heerste er grote onrust en instabiliteit in het land. De stijgende verontwaardiging van de Tamils ontaardde voor de eerste keer in openlijk geweld. De regering verloor de controle over de Tamils (en over de Singalese jeugd), wat resulteerde in talloze rellen.

1.3 1983: het begin van de burgeroorlog

Een cyclus van geweld regeerde gedurende de jaren tachtig. Zo werd de bibliotheek van Jaffna, het hart van de Tamilcultuur, in 1982 in brand gestoken. Het absolute keerpunt in de politieke strijd tussen Singalezen en Tamils kwam er echter in 1983. Als reactie op de moord op 13 soldaten door Tamil militanten, brak een golf van geweld los over heel het eiland. Overal in Singalese delen van het land kwam het tot rellen en werden Tamils aangevallen. Tussen 300 en 3000 Tamils verloren toen het leven en vele handelszaken en huizen werden geplunderd of in brand gestoken. Hierna zou het conflict tot een volwaardige separatistische oorlog escaleren. De Tamils steunden de militanten steeds meer en de burgeroorlog werd een feit. Tegen het midden van 1984 was de overheid de controle kwijt over het grootste deel van het noordelijke schiereiland Jaffna en heersten de militanten over het platteland in het noordoosten (DeVotta, 2000: 63; 2002: 90; 2005a: 153-154; Mason, 2003: 93-99; Rogers et al., 1998: 773; Singer, 1992: 713; Spencer, 2008: 615-616).

Het jaar 1983 is een mijlpaal in de geschiedenis van Sri Lanka, en de gebeurtenissen van dat jaar worden gezien als het startpunt van het conflict. Het geweld nam toe en er ontstond een ware burgeroorlog. Dunningan en Martel spreken van fase vier.

1.4 Indian Peace-Keeping Force

Onder toenemende druk van de Indiase premier Rajiv Gandhi werd in 1987 het 'Indo-Lanka Accord' getekend, dat voorziet in een devolutie van macht naar de provincies en Sri Lanka expliciet erkent als een multi-etnische natie. Zo werd Tamil voortaan ook een officiële taal. Om de geloofwaardigheid van het akkoord te onderstrepen werd een staakt-het-vuren ingesteld, trokken de Sri Lankaanse troepen zich terug en werd de Indian Peace-Keeping Force (IPKF) in het noordoosten van het land gestationeerd (DeVotta, 2002: 90; Mason, 2003: 98-99; Rogers et al., 1998: 773).

Ondanks het installeren van een staakt-het-vuren was het akkoord niet bijzonder populair onder de bevolking. Veel Singalezen zagen het als een eerste stap naar een onafhankelijke Tamilstaat, terwijl veel Tamils ontgoocheld waren omdat de piste van afscheiding verlaten werd (Mason, 2003: 99). De LTTE was evenmin opgezet met het akkoord en kwam al snel in conflict met de Indische vredestroepen. Hoewel de IPKF Jaffna kon heroveren, kregen de troepen te maken met een guerrillaoorlog. In het zuiden van het land werd de situatie er evenmin stabiel op. Oppositiepartijen roerden zich en stelden dat de overheid Sri Lanka had verraden aan de Indiërs (Rogers et al., 1998: 773-774).

Door het Indo-Lanka akkoord, het staakt-het-vuren en de aanwezigheid van de IPKF werd de oorlog even beëindigd (fase vijf). Het duurde echter niet lang vooraleer men weer met elkaar in conflict kwam (fase vier).

1.5 Tamil Tijgers en de confrontatiepolitiek

In 1990 wijzigde de situatie opnieuw. De vredestroepen werden door de nieuwe Indische overheid teruggeroepen en de LTTE vulde het vacuüm dat de Indiërs lieten in het noordoosten van het eiland. Voortaan werden zij tijdens de onderhandelingen de centrale gesprekspartner van de overheid. Een belangrijk dispuut tussen beide partijen brak uit bij het vastleggen van grenzen voor potentiële toekomstige regionale politieke entiteiten. De LTTE ijverde voor één gebied in het noordoosten, de overheid zag meer heil in twee gebieden: één in het noorden en

één in het oosten. Vooral het oosten lag gevoelig. Daar leefden immers Tamils, Singalezen en Moslims samen (Mason, 2003: 100; Rogers et al., 1998: 773-774; Spencer, 2008: 616).

De onderhandelingen duurden echter niet lang. Nog in hetzelfde jaar hernam de LTTE aanvallen op politiebureaus in het noordoosten, waarop de oorlog opnieuw losbarstte. De LTTE behield de macht over Jaffna, maar verloor wel cruciale steden in het oosten. De gevechten bleven aanhouden tot in 1994, min of meer langs dezelfde frontlinie als in de periode tussen 1984 en 1987.

In de laatste maanden van 1994 kwam er een voorlopig einde aan de gevechten. Een nieuwe politieke coalitie nam de macht over na 17 jaar dominantie van de United National Party (UNP). De coalitie, onder leiding van de SLFP, beoogde vrede en rechtvaardigheid door een politieke oplossing met de LTTE. Die belofte leverde echter gemengde resultaten op. Het vredesinitiatief hield nog geen jaar stand omdat de LTTE de wapens opnieuw opnam in april 1995. Het noordoosten werd opnieuw een oorlogszone, terwijl nu ook het zuiden van het land bestookt werd met bomaanslagen gericht tegen burgers. Hoewel de LTTE behoorlijk wat terrein verloor, konden de opstandelingen niet gestopt worden.

Op het einde van 1997 werd een nieuw initiatief gelanceerd om de oorlog en het geweld te stoppen. De overheid presenteerde een aantal voorstellen voor een nieuwe grondwet, waarbij Sri Lanka gedefinieerd werd als een unie van regio's en waar er een veel grotere devolutie was naar de provincies. Zo goed als alle Tamil politieke partijen gingen akkoord, maar de LTTE ging er niet op in. Niettemin rees de hoop op een oplossing. Begin 1998 was die hoop echter vervlogen, aangezien de UNP zich terugtrok. De parlementaire meerderheid voor een nieuwe grondwet was aldus niet langer mogelijk (Rogers et al., 1998: 774).

Deze periode werd gekenmerkt door een voortdurend wisselen tussen onderhandelingen en oorlog. Het conflict bleef hangen tussen fase vier en fase vijf.

1.6 Vredesproces

De verkiezingen in 2000 waren één van de meest gewelddadige ooit. In de laatste vijf weken voor de verkiezingen was er sprake van 1800 gewelddadige incidenten. Helaas brachten ook deze verkiezingen geen stabiliteit, want een jaar later werden de volgende verkiezingen opnieuw gekenmerkt door een hoge mate van geweld. Nieuwbakken eerste minister Ranil Wickremasinghe kondigde meteen het einde van de confrontatiepolitiek aan (DeVotta, 2002: 92-96).

Uiteindelijk bracht de combinatie van jarenlang Noors diplomatiek werk (cf. infra) achter de schermen en deze regeringswissel een staakt-het-vuren in 2001. De LTTE bleef echter terroristisch actief en voornamelijk Tamils van rivaliserende politieke partijen werden gevisieerd. De nieuwe overheid, onder leiding van Mahinda Rajapaksa, hernam echter in 2005 de confrontatiepolitiek en tegen de lente van 2007 bleek dat een staakt-het-vuren niet langer mogelijk was (Spencer, 2008: 616). Pas in 2008 werd het staakt-het-vuren¹¹ officieel verbroken door de terugtrekking van de regering. De gevechten escaleerden en de regering breidde haar offensief uit naar de Noordelijke Provincie die door de LTTE werd gecontroleerd.

Opnieuw blijkt dat het conflict in deze periode geen duidelijk opeenvolgende fases kent, maar steeds hervalt in een oorlogssituatie. In 2001 was er terug nieuwe hoop op een definitieve oplossing voor het conflict. Het vredesproces mislukte echter en het land herviel in oorlog.

2. STATISCHE ANALYSE

2.1 Het conflict vandaag

Na meer dan 26 jaar geweld werd er op 19 mei 2009 officieel een einde gemaakt aan de bloedige burgeroorlog in Sri Lanka. De afgelopen twee jaar intensifieerde het conflict tot haar culminatiepunt in 2009.

¹¹ Het uitroepen van een staakt-het-vuren en het verloop van de vredesbesprekingen worden op p. 43-48 uitgebreid besproken.

Op 2 januari 2009 werd de stad Kilinochchi, hoofdkwartier en officieuze hoofdstad van de Tamil Tijgers, ingenomen door het regeringsleger. De hevige gevechten in de Vanni regio leidden er tot een grote humanitaire crisis, waarbij duizenden burgers ingesloten kwamen te zitten tussen de regering en de LTTE. Beide conflictpartijen maakten zich schuldig aan grove schendingen van de mensenrechten. De LTTE dwong duizenden burgers mee te vechten en hield diegenen die het geweld wilden ontvluchten vast. Het Sri Lankaanse leger bombardeerde herhaaldelijk dichtbevolkte gebieden, waaronder de unilateraal verklaarde *'no fire zone'*. De LTTE weigerde te gehoorzamen aan oproepen van de internationale gemeenschap om zich met onderhandelingen over te geven. Meer nog, de burgers in het gebied werden vastgehouden als menselijk schild. De regering negeerde daarop de pleidooien van de Verenigde Naties (VN) en de Westerse regeringen om een humanitaire pauze in te lassen in de gevechten. VN-agentschappen schatten dat tussen midden januari en begin mei 2009 meer dan 7000 burgers omgekomen zijn en meer dan 15000 burgers gewond raakten.

Midden mei volgde dan het finale offensief dat mogelijks nog duizenden burgers meer heeft gedood. De Sri Lankaanse regering riep op 19 mei 2009 de overwinning uit en gaf foto's vrij van het lijk van LTTE-leider Velupillai Prabhakaran. Twee dagen eerder had ook de LTTE verklaard dat de oorlog tot een 'bitter einde' was gekomen en dat ze de wapens wilden neerleggen. Met de dood van het leiderschap van de LTTE lijkt de militaire fase van het eeuwigdurende conflict in Sri Lanka voorbij. Sommige LTTE rebellen blijven echter operationeel in de Oostelijke Provincie.

Er blijven niettemin grote obstakels voor een duurzame en blijvende vrede. Bijna 300.000 burgers, velen van hen gewond, ondervoed en getraumatiseerd, worden nu in het noorden in overvolle vluchtelingenkampen vastgehouden. De regering wil hen daar houden tot er zekerheid is over hun identiteit en hun banden met de LTTE. Hulporganisaties krijgen vaak geen toegang tot de kampen en de levenscondities voldoen geenszins aan internationale standaarden. Men vermoedt zelfs dat de regering van Sri Lanka haar tijd wil nemen om de vluchtelingen te 'screenen' op eventuele

banden met de Tamil Tijgers. Sommige vluchtelingen zullen jaren in de kampen moeten blijven.

*'Civilians were liberated from the LTTE, but immediately became prisoners of the state. They walk from one prison to another. People brake out of their cage in one prison and then discover they are in a bigger cage'*¹²

De uitdaging waar de regering nu mee geconfronteerd wordt, schuilt in het vinden van een politieke en constitutionele oplossing die Tamils en andere minderheden een rechtmatige plaats verleent in de maatschappij. Dit moet echter gebeuren zonder dat de regering de steun van de Singalese meerderheid verliest (International Crisis Group, 2009a; 2009b).

Het conflict in Sri Lanka bevindt zich momenteel dan ook in fase zes van de typologie van Dunningham en Martel. Na het beëindigen van de oorlog volgt de nawerking.

2.2 De partijen

Het is essentieel om na te gaan welke actoren bij het conflict betrokken zijn. De populatie in Sri Lanka kan ingedeeld worden in drie 'etnische' categorieën of gemeenschappen. De Boeddhistische Singalezen vormen met ongeveer 74% van de bevolking de overgrote meerderheid in Sri Lanka en wonen voornamelijk in het dichtbevolkte zuidwesten van het eiland. Daarnaast vertegenwoordigen de Tamils 28% van de bevolking. De Ceylon Tamils, afstammelingen van hindoeïstische Indiërs die tweeduizend jaar geleden van het vasteland overkwamen, vormen zo'n 12,7% van de bevolking en leven in het noorden en het oosten van het eiland. De Indische Tamils vormen 7% van de bevolking en leven in centraal Sri Lanka. Zij werden vanaf 1825 door de Britse koloniale machtshebbers overgebracht van India om als arbeidskrachten te fungeren op thee- en rubberplantages. In beide gemeenschappen vindt men ook christenen. Er is ook een kleine populatie Moslims (7%), die Tamil spreken en vooral afkomstig zijn uit Zuid-India (Tambiah, 1986: 3-4; Little, 1994: 3; Austin, 1994: 62;

¹² No. 15 – Nesiah

Rogers et al., 1998: 771-772; DeVotta, 2005a: 142).

De belangrijkste antagonisten in het etnische conflict in Sri Lanka zijn de Singalezen en de Tamils, respectievelijk verpersoonlijkt in de Sri Lankaanse regering en de Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE). In dit deel onderzoeken we beide partijen van naderbij, waarbij we focussen op de structuur, het leiderschap en de belangrijkste doelen van de partijen.

2.2.1 De Sri Lankaanse regering

In formele termen is Sri Lanka een democratie, in realiteit is het land eerder te kenmerken als een *'open ethnocracy'* (Yiftael & Ghanem, 2004: 649). Etnocratische regimes stellen zich voor als democratisch en bezitten ook een aantal formele democratische mechanismen. Ze moedigen echter een disproportionele en ondemocratische expansie van de dominante etnie aan. DeVotta (2000: 55-57) stelt dan ook dat Sri Lanka een klassiek voorbeeld is van hoe staatsvorming kan mislukken wanneer één etnische groep (in dit geval de Singalezen) een religieuze, juridische en politiek-economische samenleving probeert op te bouwen door de minderheden uit te sluiten. De marginalisering van deze minderheden gebeurt in de context van een *'control democracy'*, een democratie waarbij de etnische meerderheid een compromis met de etnische minderheden schuwt en in plaats daarvan alle machtsniveaus zelf controleert.

Al decennia lang wordt het partijstelsel van Sri Lanka gedomineerd door de Sri Lanka Freedom Party (SLFP)¹³ en de United National Party (UNP). De oprichting van de nieuwe Singalese partij SLFP in de vroege jaren vijftig leidde tot een nieuwe dimensie in de Sri Lankaanse politiek. Er zijn vandaag dan ook twee grote partijen die politieke steun zoeken bij dezelfde kiesgemeenschap, de SLFP met een links socialistisch beleid, onder leiding van de huidige president Mahinda Rajapaksa, en de meer liberale UNP onder leiding van Ranil Wickremesinghe (Edirippulige, 2000: 148). Aangezien de voornamelijk conservatieve bevolking in Sri Lanka zich verzet tegen radicaal linkse partijen, blijven er weinig alternatieven over dan te stemmen voor de SLFP of de UNP.

¹³ SLFP was een splintergroep van UNDP.

Beide partijen zorgen er bovendien voor dat de topposities binnen het leger bekleed worden door loyale partijpionnen¹⁴. Zo voorkomt men dat officieren de huidige en toekomstige koers van de anti-separatistische oorlog zelfstandig kunnen beïnvloeden (DeVotta, 2002: 96). Zowel de SLFP als de UNP tracht de Singalees-Boeddhistische meerderheid te behagen, wat grote spanningen creëert tussen de twee partijen. Met de komst van SLFP *'Sri Lankan politics entered a new era - an era of confrontational politics'* (Edirippulige, 2000: 148). Deze competitie langs etnische breuklijnen creëerde een etnopolitiek systeem dat meer dan ooit de klemtoon legde op etnische identiteit. *'The cancer that eats at Sri Lanka's political life is "ethnic outbidding"'* (DeVotta, 2002: 84). Deze term refereert naar *'the auction-like process wherein politicians create platforms and programmes to 'outbid' their opponents on the anti-minority stance adopted'* (Horowitz, 1985; aangehaald in DeVotta, 2005a: 141). Singalese politici proberen elkaar te overtreffen en te domineren door in te spelen op de angsten en ambities van de Singalese gemeenschap. Professor Uyangoda noemt dit de *'democratic trap'*, waarbij *'political parties, more often than not, appeal to ethnic lines. If one party moves away, the other party plays the ethnic card'*¹⁵.

De United People's Freedom Alliance (UPFA)¹⁶ won in 2004 de verkiezingen en het nieuwe parlement verkoos Mahinda Rajapaksa als de nieuwe eerste minister. In 2005 won Rajapaksa de presidentsverkiezingen tegen Ranil Wickremesinghe van de UNP met een nipte meerderheid. Hij legde de eed af als president op 19 november 2005 en Ratnasira Wickremanayake werd aangesteld als eerste minister. Rajapaksa blijft president tot 2011. Van Rajapaksa werd aangenomen dat hij een onderhandeld akkoord met de LTTE prefereerde. Rajapaksa's verkiezingsakkoord met de twee nationalistische partijen, Janatha Vimukthi Peramuna (JVP) en Jathika Hela Urumaya (JHU), gaf echter blijk van een andere strategie. Sindsdien blijkt de aanpak van de president steeds meer die van de harde lijn. Hij lanceerde zijn verkiezingscampagne door de Tamil eisen voor

¹⁴ De broer van president Mahinda Rajapaksa, Gotabhaya Rajapaksa, is bijvoorbeeld de Sri Lankaanse Minister van Defensie (The Economist, 2009).

¹⁵ No. 10 - Uyangoda

¹⁶ Deze alliantie werd gevormd door verschillende partijen: Sri Lanka Freedom Party, Janatha Vimukthi Peramuna, Sri Lanka Mahajana Pakshaya, Muslim National Unity Alliance, Mahajana Eksath Peramuna, Communist Party of Sri Lanka, Desha Vimukthi Janatha Party en Lanka Sama Samaja Party.

autonomie af te wijzen. Daarnaast wilde hij ook het staakt-het-vuren van 2002 herzien en gaf hij aan dat Noorwegen de vredesonderhandelingen niet langer zou leiden (BBC News, 2005a, 2000b). Het was deze harde lijn die in 2008 leidde tot de uiteindelijke oorlog met de LTTE.

2.2.2 De Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)

De Liberation Tigers of Tamil Eelam¹⁷ (LTTE), algemeen bekend als de Tamil Tijgers, werden opgericht in 1976. Velupillai Prabhakaran was de leider van de LTTE. Na zijn dood tijdens het militaire offensief in 2009, zou Selvarasa Pathmanathan de leiding over de afscheidingsbeweging hebben overgenomen. Hij werd echter in augustus gearresteerd.

De LTTE vecht sinds 1983 voor een zelfstandige staat voor de Tamilinderheid in Sri Lanka. Ze beschouwen zichzelf als *'the sole representative of Tamil people in the island'*. De nietsontziende strijd van de LTTE om een aparte Tamilstaat op te richten in het noordoosten van het eiland, resulteerde in wijdverspreide brutaliteit en terrorisme tegen alle sectoren van de Sri Lankaanse gemeenschap (Edirippulige, 2002: 10). De aanvallen gaven aanleiding tot *'a brutal cycle of violence and counterviolence'* (Little, 1994: 90). Tegen 1986 had de LTTE de sterkste positie verworven onder de separatistische Tamil groepen en had het zijn mentor, de matige Tamil partij TULF, opzij geschoven (de Silva, 2001: 438).

In de late jaren 90 had de LTTE de reputatie van één van de meest gewelddadige terroristische groepen in de wereld. Ze voerden terroristische aanslagen uit binnen en buiten Sri Lanka en waren een belangrijk onderdeel van een internationaal terroristisch netwerk dat zich bezighield met illegale wapens, drugs en mensenhandel. De LTTE werd in 1997 bijgevolg door de Verenigde Staten en de Europese Unie als een terroristische organisatie bestempeld. Niet iedereen is het echter eens met dit label, volgens velen zijn deze tactieken noodzakelijk om de aandacht te trekken naar de strijd waar *'the gun has taken preference over all forms of political persuasion'* (Aryasinha, 2001: 35). De steun voor de gewapende strijd van de Tijgers werd gevoed door het gevoel dat de militaire

¹⁷ Het woord 'Eelam' betekent 'thuisland'.

kracht van de LTTE het laatste onderhandelingsmiddel was om een volwaardig burgerschap (en een onafhankelijke staat) af te dwingen bij de staat (Korf, 2006: 286). Of zoals Silva het zegt: *'In stead of always focusing on labelling the LTTE as a terrorist organisation, one should discuss state terrorism. But terrorists are always the opponents'*¹⁸.

Na een serie van militaire overwinningen in de late jaren 90 kwamen verschillende gebieden, vooral in het noorden, onder de controle van de LTTE. De LTTE heeft dan ook lange tijd een *de facto* staat in het noordoosten van het land bestuurd. Volgens Stokke (2006: 1022) had Sri Lanka op dat moment dan ook een *de facto* duale staatsstructuur¹⁹. In 2001 werd de LTTE door de U.S. Department of State beschreven als *'the most powerful Tamil group in Sri Lanka (which) uses overt and illegal methods to raise funds, acquire weapons, and publicize its cause of establishing an independent Tamil state'* (US Department of State, 2001). De LTTE werd op dat moment niet langer beschouwd als een guerrillagroepering maar wel als een organisatie met semi-conventionele strijdcapaciteiten. Na een hevige oorlog in 2009 heeft de regering alle gebieden terug veroverd en de LTTE militair uitgeschakeld.

2.2.3 Andere partijen

Orjuela (2008: 440) wijst er op dat onze dichotomische indeling van de conflicterende partijen in Sri Lanka als 'regering versus LTTE' of 'Singalezen versus Tamils' risico's inhoudt. Deze visie kan namelijk verbergen dat er tegengestelde belangen zijn binnen de twee gemeenschappen zelf. De vijandelijkheden tussen de twee grootste partijen in de regering en de socialistische jeugdopstanden in het zuiden van het land zijn voorbeelden van serieuze intra-Singalese conflicten. De vrijheidsstrijd van de Tamils heeft ook geweld veroorzaakt tussen de verschillende Tamil militiegroeperingen. De LTTE stelt dat zij de

¹⁸ No. 7 – Silva, Fernando (No. 9) bevestigt dit.

¹⁹ Het bestaan erkennen van een duale staatsstructuur in Sri Lanka en de LTTE zien als een politieke actor die zich bezighoudt met staatsvorming is zeer controversieel in Sri Lanka. Stokke (2006) beschrijft in zijn artikel ('Building the Tamil Eelam State: emerging state institutions and forms of governance in LTTE-controlled areas in Sri Lanka') uitvoerig de opbouw van een Tamil Eelam Staat maar stuit op hevige kritiek. Sarvananthan (2007) schreef bijvoorbeeld een zeer kritisch artikel ('In Pursuit of a Mythical State of Tamil Eelam: a rejoinder to Kristian Stokke') waarin hij de theorie en werkwijze van Stokke weerlegt.

enige representatieve vertegenwoordigers zijn van de Tamilbevolking. Dit valt evenwel niet in goede aarde bij andere oppositiegroeperingen. Abeyratne (2004: 1299) bevestigt dat zowel de Singalese als de Tamil gemeenschap niet homogeen is in termen van politieke, sociale, culturele en economische factoren. Er doen zich dus belangenconflicten voor tussen de verschillende segmenten van elke gemeenschap. *'One of the most important characteristics of the political conflict in Sri Lanka was the emergence of conflict between and within the ethnic communities'* (Abeyratne, 1998 en Kloos, 1993; aangehaald in Abeyratne, 2004: 1299). Deze tweedeling negeert bovendien de politiek en economisch belangrijke Moslimminderheid en marginaliseert de Indische Tamils.

Ook tussen de Moslimgemeenschap en delen van de Tamils heersen er spanningen. Veel Moslims vrezen namelijk dat een akkoord tussen de regering en de LTTE, de LTTE een monopolie zal geven in de Noordelijke en Oostelijke provincies, zonder rekening te houden met de rechten van autonomie van de Moslims in de Oostelijke provincie (Uyangoda, 2005: 961). Met de oprichting van de Sri Lanka Muslim Congress (SLMC) in 1986 wilden de Moslims aantonen dat de politieke belangen van hun gemeenschap fundamenteel verschilden van die van de Tamils, ook al spraken ze dezelfde taal. De oprichting van het congres was een directe manifestatie van de opkomst van een identiteitsproblematiek binnen de Sri Lankaanse Moslimgemeenschap (Knoerzer, 1988; aangehaald in Uyangoda, 2007: 28).

Shain (2002: 138) meent ten slotte dat *'the communities wrapped up in an ethnonational conflict often extend far beyond the arena of fighting'*. De Sri Lankaanse diaspora's met name hebben interesse in de conflictsituatie van hun thuisland en oefenen soms ook invloed uit. De diaspora's bestaan vooral uit Tamils, in mindere mate uit Singalezen, en Moslims zijn amper vertegenwoordigd. Beide diasporagemeenschappen reageren niet alleen op input van hun politieke vertegenwoordigers in Sri Lanka, maar beïnvloeden zelf ook het conflictproces op het niveau van formele en informele netwerken en door financiële steun te bieden. Er is een dialectische relatie tussen de diasporagroepen in het gastland, het thuisland, de LTTE en de regering (Zunzer, 2004: 13).

2.3 Geschilpunten

Bij de dynamische analyse van het conflict kwamen de meeste geschilpunten en *root causes* reeds aan bod. We identificeren de meest fundamentele elementen die als voornaamste geschilpunten in het etnisch conflict van Sri Lanka worden beschouwd.

Ganguly (1998: 189) meent dat: *'the ethnic conflict in Sri Lanka is the outcome of fundamental demographic, socio-cultural, religious, linguistic, economic and political issues that have foundations in the island's history'*. We kunnen deze kernelementen opsplitsen in twee categorieën: de ideologische en de materiële basis van het conflict. De ideologische componenten omvatten de etnische identiteit, geschiedenis, religie, traditie en taal; de materiële basis van het conflict duidt op economische en politieke zaken, zoals onderwijs, demografie, territorium, werkgelegenheid, stemprocedures en burgerrechten. We bekijken deze factoren meer in detail.

De *root cause* van het conflict in Sri Lanka ligt voor de LTTE bij de onwil van de Singalees-Boeddhistische gemeenschap om de macht te delen met de minderheden en bij de welbewuste discriminatie tegen de Tamils op het gebied van taal²⁰, toegang tot de universiteit²¹ en burgerrechten²² (Ganguly, 2004: 916)²³. Door dit proces van *'Sinhalezation'* kregen de Tamils met andere woorden het gevoel dat ze slechts tweederangsburgers waren (Orjuela, 2008: 440).

Nadarajah en Sriskandarajah (2005: 88) menen ook dat de LTTE een gewapende strijd voert voor politieke onafhankelijkheid van de Tamils, als antwoord op het geïstitutionaliseerde racisme en geweld van de staat. De voornaamste oorzaak van het conflict is volgens Orjuela (2008: 439) dan ook de mislukking van de gecentraliseerde,

²⁰ cf. Sinhala Only Act

²¹ De Tamils dienden hogere scores te behalen dan de Singalezen om tot de universiteit toegelaten te worden.

²² Men veranderde de wet in 1949 en 1950 waarbij de parlementaire macht van de Singalezen toenam door het stemrecht van de Indische Tamils weg te nemen.

²³ Uyangoda (No. 10) meent dat er twee scholen zijn binnen de geleerden in Sri Lanka: *'99% of the scholars say that minorities should not have the same rights, the other 1% thinks the opposite'*.

door Singalezen gedomineerde staat om op een constructieve manier om te gaan met de verwachtingen van de gemarginaliseerde groepen. Ongelijke ontwikkeling en een gebrek aan toegang tot macht hebben niet alleen de nationalistische Tamilstrijd voor zelfbeschikking in het noordoosten opgewekt, maar gaven in de jaren 70 en 80 een impuls aan zeer gewelddadige socialistische opstanden van de Singalese jeugd tegen de bestaande regering. Abeyratne (2004: 1296) noemt het conflict in Sri Lanka daarom liever een *'twin political conflict'* waar het etnisch conflict niet analytisch van kan worden gescheiden.

De toenemende onrust tussen 1970 en 1980 dwong de regering om geen onderscheid te maken in het toegangsbeleid van de universiteit en om Tamil als taal een gelijke status te geven (cf. Indo-Lankan Accord, 1987). Ondanks deze toegevingen blijven de unilaterale en discriminatorische beleidsveranderingen en de door het leger veroorzaakte rellen in 1983 fris in het geheugen van de Tamils. De blijvende eis van de Tamils om meer autonomie of zelfs de onafhankelijkheid van de Noordoostelijke Provincie komt verder ook voort uit het feit dat de regering verschillende beloftes in het verleden niet heeft nagekomen of heeft verbroken (Ganguly, 2004: 916). De regering meent echter dat het de autoriteit, eenheid en territoriale integriteit van een democratische staat moet verdedigen tegen het geweld van de LTTE. De staat houdt zich vast aan de strijd tegen het terrorisme.

Studies die focussen op etnische discriminatie vanuit een politiek en cultureel perspectief negeren volgens Abeyratne (2004: 1312-3) de economische roots van het conflict. Wijdverspreide sociale exclusie in een stagnerende economie creëerde volgens hem een vruchtbare voedingsbodem voor politieke conflicten. Dit was geen voldoende voorwaarde voor een burgeroorlog, maar deze situatie, gecombineerd met enkele maatregelen en beslissingen op het moment zelf, zorgden voor de mobilisatie van de gefrustreerde jeugd. In dit proces was de etniciteit volgens de auteur een mobiliserende factor om de strijd momentum en continuïteit te geven.

Gamage (2009: 258) geeft dit ook aan, maar stelt dat andere auteurs gewag maken van een omgekeerde beweging. Volgens deze auteurs zorgde het conflict zelf voor

economische verschillen tussen het noordoosten en de rest van het land. Nog een derde these zegt dan weer dat de roots van het conflict veel verder teruggaan dan de economische liberalisering eind jaren '70.

Fernando legt de nadruk op het feit dat *'outsiders tend to forget that you have in every district another dispute that has nothing to do with the north-south divide, like for example between the Tamil Hindu and the Tamil Catholics or within the caste system of the Sinhalese. It is difficult to draw a picture of the whole conflict as it has several dimensions'*²⁴.

We kunnen concluderen dat de gemeenschap in Sri Lanka multireligieus, multi-etnisch en multilinguïstisch van aard is met conflicterende profielen van collectieve identiteiten waarbij we de achterliggende economische mechanismen van het conflict niet uit het oog mogen verliezen.

²⁴ No. 9 – Fernando

DEEL 3: HET IDENTIFICEREN VAN SPOILERS IN HET ETNISCH CONFLICT VAN SRI LANKA

1. PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSOPZET

In het eerste deel hebben we uitvoerig stilgestaan bij de fenomenen ‘spoilers’ en ‘spoiling’. Dit zijn actoren of activiteiten die al dan niet bewust het vredesproces tegenwerken, ondermijnen of vertragen. In het tweede deel van deze masterproef verschoof de focus naar het etnische conflict in Sri Lanka. Door middel van bovenstaande dynamische en statische analyse hebben we reeds een duidelijk beeld van hoe het conflict doorheen de tijd geëvolueerd is en hoe de situatie er momenteel is. Een cruciale periode in dit hele proces was de laatste poging om tot een vreedzame oplossing te komen: de vredesonderhandelingen tussen 2001 en 2006²⁵. We zagen de krachtlijnen van dit vredesproces reeds in het vorige hoofdstuk, maar hier gaan we er wat dieper op in en trachten we de spoilers te achterhalen. Het conflict in Sri Lanka *‘remains one of the world’s most intractable’* (Nadarajah & Sriskandarajah, 2005: 87) en zou dus de beste condities voor spoilers herbergen. In dit derde deel vloeien de twee voorgaande hoofdstukken dan ook samen. De centrale onderzoeksvraag die we hieruit kunnen distilleren is dan ook de volgende:

Welke spoilers kunnen we identificeren tijdens het vredesproces van 2001 tot 2006 in Sri Lanka?

Om deze vraag adequaat te kunnen beantwoorden, hebben we een aantal hypothesen uitgewerkt. We volgen met onze hypothesen het *‘three-spoilers perspective’* van Daniele Conversi (2006). Hij identificeert drie types van spoilers: de conventionele harde kern van ‘militante nationalistes’ die niet bereid zijn hun maximale doelstellingen te verloochenen; de staatse actoren die voordeel halen uit het bestaan van terrorisme als een manier om hun macht te consolideren en de extra-territoriale actoren die in de internationale arena ageren en een

²⁵ Tijdens de eerste helft van het jaar 2006 verloren meer dan 1000 mensen hun leven in gewelddadige incidenten. Wij volgen dan ook Smith (2007: 74) wanneer hij tot de conclusie komt dat in 2006 het vredesproces geëindigd is. Het officiële einde van het staakt-het-vuren werd echter afgekondigd in 2008.

grote invloed kunnen uitoefenen op de verschillende partijen in het conflict. We passen deze indeling toe op de casus Sri Lanka.

Hypothese 1: De Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) zijn spoilers in het vredesproces (2001-2006) in Sri Lanka.

Hypothese 2: De regering onder leiding van president Chandrika Bandaranaike Kumaratunga is een spoiler in het vredesproces (2001-2006) in Sri Lanka.

Hypothese 3: De regering onder leiding van president Mahinda Rajapaksa is een spoiler in het vredesproces (2001-2006) in Sri Lanka.

Hypothese 4: De Tamil diaspora is een spoiler in het vredesproces (2001-2006) in Sri Lanka.

We toetsen onze theoretische bevindingen aan de opinies hierover van de plaatselijke actoren in Sri Lanka op basis van een veldonderzoek. Dit veldonderzoek in Sri Lanka werd ondernomen in april en mei 2009 dankzij een VLIR-UOS reisbeurs. Zestien interviews werden voornamelijk afgenomen bij vredesactivisten, religieuze leiders, belangengroepen, lokale bevolking en andere belangrijke actoren²⁶. We hebben voor deze aanpak gekozen om na te gaan of de gevonden spoilers in de literatuur zich ook laten voelen in de werkelijkheid. Percipiëren de lokale actoren bepaalde verklaringsfactoren op dezelfde wijze? Een kwalitatieve analyse aan de hand van gedegen interviews is een geschikte onderzoeksmethode om dit te onderzoeken.

2. HET VREDESPROCES IN SRI LANKA (2001-2006)

2.1 De aanloop naar het vredesproces

Na de terugtrekking van de Indian Peace Keeping Force en het blijvende geweld in de jaren negentig, was er wijdverspreide steun voor het Noorse initiatief om

²⁶ Omwille van de zeer gespannen situatie in april en mei 2009 was het niet mogelijk politici te interviewen.

vredesonderhandelingen tussen de LTTE en de Sri Lankaanse overheid te faciliteren. De hoofdrolspeler in dit facilitatieproces was Erik Solheim, de speciale adviseur van de Noorse Minister van Buitenlandse Zaken en de vroegere leider van de Norwegian Socialist Left Party.

Nadat de LTTE de Olifantenpas in 2000 veroverde, stelde de LTTE-leider Prabhakaran een unilateraal staakt-het-vuren voor na een gesprek met Solheim, wat gevolgd moest worden door de terugtrekking van het regeringsleger van het schiereiland Jaffna. De regering weigerde dit echter en lanceerde een groot offensief om de strategisch gelegen Olifantenpas te heroveren. De LTTE bood hevig weerstand en kon militair zegevieren.

Ondertussen was ook de politieke situatie niet stabiel. Door de grote militaire verliezen en de slabakkende economie werd in juni 2001 een motie van wantrouwen ingediend tegen de regering van president Kumaratunga. De motie werd aanvaard, waarop ook het Sri Lanka Muslim Congress (SLMC) zich terugtrok uit de coalitie. Om tot een nieuwe meerderheid te komen, ontstond er een partnerschap tussen de People's Alliance (PA) en de Janatha Vimukti Peramuna (JVP). Dit bleef echter niet duren en in december 2001 werden nieuwe verkiezingen georganiseerd.

De verkiezingen resulteerden in een verandering van regering en een hergroepering van de politieke partijen in Sri Lanka. De alliantie United National Front (UNF), geleid door Wickremesinghe, verving de People's Alliance als grootste partij in het parlement en vormde de nieuwe regering. De formatie van een UNF regering hernieuwde de hoop dat de vredesonderhandelingen tussen de Sri Lankaanse overheid en de LTTE terug konden opgestart worden. Als prelude op de eigenlijke onderhandelingen, kondigden de regering en de LTTE op 24 december 2001 een staakt-het-vuren af dat een maand zou duren.

Voor de regering in Colombo bleek het interessant om te onderhandelen. Ten eerste werd de LTTE door de gebeurtenissen van 9/11 onder druk gezet om het idee van een aparte staat te laten varen. Ten tweede keerde de wereldopinie zich na 9/11 af van groepen die terrorisme gebruikten om hun zaak te verdedigen. De regering stond daardoor steviger in haar schoenen bij de aanvang van de onderhandelingen. Ten derde was het creëren van een stabiele en duurzame vrede ook cruciaal voor het economische herstel van het eiland. Een laatste reden is dat eerste minister Wickremesinghe een nieuwe generatie

van politiek leiderschap vertegenwoordigde, die minder bezig was met etnoreligieus nationalisme en zero-sum militaire conflicten. Vrede en voorspoed in de context van globalisering en de liberalisering van de markt waren prioritair (Ganguly, 2004: 904-907; Goodhand, Klem, Foneska, Keethaponcalan & Sardesai: 2005: 19-20).

2.2 Het staakt-het-vuren en de eerste onderhandelingen

Na maanden van afzonderlijke gesprekken met de vertegenwoordigers van de Sri Lankaanse regering en de LTTE, slaagden de Noorse facilitatoren er in februari 2002 in om een staakt-het-vuren²⁷ te regelen van onbepaalde duur. De twee partijen werden van elkaar gescheiden door een strook van 500 meter en mochten geen offensieve operaties ondernemen. Bovendien werd ook de Sri Lanka Monitoring Mission (SLMM) opgericht om toe te zien op de implementatie van het staakt-het-vuren. Deze onafhankelijke internationale organisatie werd gefinancierd en bemand door vijf landen: Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken en IJsland (Sri Lanka Monitoring Mission, 2008).

Op 10 april 2002 kwam LTTE-leider Prabhakaran uit zijn schuilplaats om een persconferentie te houden met nationale en internationale media in Kilinochchi, in het noorden van Sri Lanka. Hij verklaarde dat elke oplossing minstens drie fundamentele eisen moest incorporeren: *'Tamil homeland, Tamil nationality and Tamil right to self-determination'*. Bovendien maakte hij duidelijk dat de LTTE slechts zou meedoen aan de vredesgesprekken in Thailand indien de ban op de LTTE zou opgeheven worden. Op de vooravond van de gesprekken in Thailand kregen de kansen op een toekomstig vredesakkoord een duwtje in de rug. Ten eerste sloot de SLMC een akkoord met de LTTE toen ze zich realiseerden dat de Tamil Tijgers de *de facto* leiders van het noordoosten zouden worden. Daarnaast beloofde ook de leider van de Indische Tamils de LTTE te steunen in hun queeste naar zelfbeschikkingsrecht.

In september 2002 gingen beide partijen rond de tafel zitten in Thailand om te onderhandelen. Men ging akkoord dat de noordoostelijke regio's *'autonomy and self-*

²⁷ Het Sri Lanka Ceasefire Agreement (CFA) werd bekendgemaakt in een Memorandum of Understanding (MOU) (Matthews, 2004: 76).

governance' kregen, maar dat dit moest passen binnen één land. In december van datzelfde jaar kwamen de partijen opnieuw samen en werd beslist om Sri Lanka om te vormen tot een federaal politiek systeem²⁸ (Ganguly, 2004: 907-910; Goodhand et al., 2005: 20-21).

2.3 Vredesgesprekken in het slop

Tussen februari 2002 en april 2003 voerden vertegenwoordigers van de LTTE en de Sri Lankaanse overheid regelmatig gesprekken onder leiding van de Noorse bemiddelaars. De traagheid van de complexe onderhandelingen, gecombineerd met contradictorische signalen van beide partijen, zorgde er voor dat het vredesproces stroever begon te verlopen tegen het midden van 2003.

In april 2003 besloot de LTTE de vredesonderhandelingen abrupt te staken. Volgens hen was een oplossing voor de vluchtelingen onmogelijk zolang het Sri Lankaanse leger de *high security zones* in Jaffna bleef bemannen (Ganguly, 2004: 910-912). Een andere reden, aangehaald door Matthews (2004: 80), is dat de LTTE niet zou uitgenodigd zijn op een conferentie over financiële steun voor Sri Lanka. De conferentie vond plaats in Washington, waar de LTTE niet welkom was als terroristische organisatie. De LTTE zag dit als een aanfluiting en als gezichtsverlies, waarop ze weigerden door te gaan met het vredesproces. Sommigen zagen er vooral een strategische zet in, maar in ieder geval mocht Noorwegen opnieuw aan het werk om de LTTE terug rond de tafel te krijgen. Op 1 mei werd de hoop om hen op een vredesconferentie in Tokyo in juni 2003 te krijgen de kop ingedrukt bij een nieuw conflict tussen de LTTE en het Sri Lankaanse leger om de stad Jaffna (Ganguly, 2004: 910-912).

2.4 Machtsstrijd en politieke omwenteling

Eind oktober 2003 deed de LTTE een finaal voorstel voor een '*Interim Self-Governing Authority*' (ISGA) in het noordoosten van het land. President Kumaratunga, gefrustreerd en boos om dit voorstel en om de verregaande toegevingen van de eerste minister, riep

²⁸ Deze beslissing werd bekendgemaakt in het 'Oslo Communiqué'. Dit werd gezien als een significante shift in de positie van de LTTE van separatisme naar zelfdeterminatie.

de noodtoestand uit. Ze nam daarenboven de controle over de ministeries van Defensie, Binnenlandse Zaken en Media (Smith, 2007: 70). Ondertussen droeg ze ook haar partij SLFP op om de mogelijkheden van een alliantie met de JVP te onderzoeken. Nadat de fusie een feit was en de United People's Freedom Alliance (UPFA) boven de doopvont werd gehouden, werd het parlement op 2 april 2004 ontbonden voor nieuwe verkiezingen. Mahinda Rajapaksa werd de nieuwe eerste minister. Deze hele politieke omwenteling was een nieuwe uitdaging voor de levensvatbaarheid en de relevantie van het vredesproces, vooral omdat de modaliteiten voor vrede significant verschilden van de vorige regering. Zo werd de LTTE niet aanvaard als de enige vertegenwoordiger van de Tamil bevolking en was er ook kritiek op Noorwegen, dat het pad naar een onafhankelijke staat zou uitgezet hebben. De UPFA bleef hameren op decentralisatie en devolutie binnen een unitaire structuur. Voorts veroordeelden ze de LTTE ook voor hun herhaaldelijke en provocatieve schendingen van het staakt-het-vuren en beschuldigden ze de LTTE ervan niet oprecht te onderhandelen. De LTTE weigerde dan ook om met de UPFA in gesprek te treden.

Niet enkel bij de overheid was er sprake van instabiliteit, ook binnen de LTTE was er sprake van een tweedeling. Hoewel de redenen niet helemaal duidelijk zijn, was er een split tussen de noordelijke leiders en de oostelijke groep onder leiding van Muralitharan, alias 'Colonel Karuna' (Ganguly, 2004: 912-914; Goodhand et al., 2005: 21).

Het staakt-het-vuren overleefde niet alleen een jaar van politieke instabiliteit, maar ook de horror van de tsunami in 2004. De moord op Laxman Kadirgamar, de minister van Buitenlandse Zaken en tal van gewelddadige incidenten betekenden echter een keerpunt in het vredesproces. Beide partijen keerden zich tegen 2005 langzaam aan af van het vredesproces, zonder dit evenwel ook officieel te verklaren.

Ondanks dat de partijen onder druk van de internationale gemeenschap nieuwe gesprekken opstartten tijdens een ontmoeting in Genève in februari 2006, escaleerde het geweld opnieuw. Hoewel de LTTE in de derde onderhandelingsronde niet meer wou praten met de delegatie van de Sri Lankaanse regering, mogen we volgens Rupesinghe niet vergeten dat *'the main stakeholders were by this time, really not interested in peace talks; they were simply biding for time – this period was used to gather arms and*

*ammunition, and finalise military strategies for the battles that followed. Therefore, even when the two parties talked, they were engaged in positional bargaining*²⁹.

3. IDENTIFICATIE SPOILERS: THREE-SPOILERS PERSPECTIVE

3.1 De rol van de LTTE: oprechtheid of strategie?

In het verleden zijn de Tamil Tijgers al vaak spoilers geweest van vredesinitiatieven en werd een staakt-het-vuren gebruikt om de krachten te hergroeperen. Velen menen dan ook dat de bereidheid van de LTTE om te onderhandelen tijdens het vredesproces van 2001 eerder een tactische zet was dan het werkelijk afzweren van geweld. Het staakt-het-vuren gaf de LTTE de vrijheid om beleid te voeren onder de controle van de regering, terwijl dezelfde rechten waren ontnomen van andere politieke Tamil groepen (Moolakkattu, 2004: 214). De meerderheid van de Singalezen in het zuiden was inderdaad sceptisch. Zij beweerden dat het staakt-het-vuren een *'peace trap'* was die de LTTE de kans gaf om te werken aan de wederopbouw. Deze opinie werd versterkt door de plotse terugtrekking van de LTTE op 21 april 2003 uit de anders succesvolle bilaterale gesprekken met de overheid (Matthews, 2004: 76). Dit noemt men de *'hidden agenda theory'* waarbij men stelt dat de LTTE politiek handelt maar militaire objectieven in gedachten heeft (cf. *devious objectives*) (Uyangoda, 2007: 40).

Matthews (2004: 84) meent echter dat de LTTE niet meer zo sterk stond als vroeger en daarom meer oprechte bedoelingen had tijdens de onderhandelingen met de regering van Wickremesinghe. Verschillende ontwikkelingen maakten het voor de LTTE immers moeilijk om de vredesgesprekken in 2001 te weigeren. Ten eerste was de nieuwe regering bereidwilliger om de LTTE als gesprekspartner te erkennen. Ten tweede fuseerden vier Tamilpartijen samen tot de Tamil National Alliance (TNA), die de LTTE steunde in hun rol als vertegenwoordiger van de Tamils in de onderhandelingen met de regering. Ten derde werd het door de *'global war on terror'* steeds moeilijker om hun financiële steun uit het Westen te behouden. Ten vierde werd ook duidelijk dat het

²⁹ No. 16 – Rupesinghe

regeringsleger actief wapens zocht en trainingen volgde om opstanden te counteren, wat de LTTE afschrikte. Ten vijfde trad er ook oorlogsmoeheid op bij de LTTE en werd het steeds moeilijker om nieuw personeel te rekruteren om hun militaire campagnes te ondersteunen (Ganguly, 2004: 905-906). In deze context stellen we ons de pertinente vraag of de LTTE ook in dit specifieke vredesproces optreedt als een spoiler.

Uyangoda (2007: 40-42) geeft een alternatieve verklaring voor de beslissing van de LTTE om mee te stappen in de vredesonderhandelingen. De LTTE denkt en ageert zoals een opkomende regionale of subnationale staat en wil ook zo behandeld worden. We zien echter dat *'the continuing war-making seems to be essential and integral to the LTTE's state-making project'*. Ook Lasantha de Abrew meent dat bij de LTTE *'state-making equals war-making'*³⁰.

Net dit aanhoudende geweld is een belangrijke spoilerfactor in het vredesproces. Tijdens de vredesgesprekken bleef de LTTE haar militaire capaciteit opdrijven en werd het staakt-het-vuren meermaals geschonden. Het rekruteren van kindsoldaten, ontvoeringen, intimidatie en politieke moorden hadden een negatieve impact op de geloofwaardigheid van het vredesproces. Er ontstond bijgevolg twijfel over de bereidheid van de partijen om een politieke oplossing te vinden en bijgevolg dus ook over de levensvatbaarheid van het vredesproces (Saravanamuttu, 2006: 218). De moord op de Sri Lankaanse Minister van Buitenlandse Zaken, Lakshman Kadirgamar, bezegelde in 2005 uiteindelijk ook het lot van het staakt-het-vuren (Gundu, 2008: 1).

Waarom bleef de LTTE geweld gebruiken? Voor dit deel volgen we Edirippulige (2000), die enkele dominante factoren vond in de literatuur. Een eerste belangrijke factor vinden we bij het karakter van de leider. Prabhakaran, de toenmalige leider van de LTTE, was een militair die sterk geloofde in geweld als het meest effectieve instrument om onderdrukking tegen te gaan. Zijn determinatie om een gewelddadige en dwingende strategie te volgen was verantwoordelijk voor het gedrag van de groep.

Daarnaast zien we een tweede factor opduiken, namelijk dat het leiderschap vaak een sterk autoritair karakter krijgt. Dit zien we ook duidelijk bij de LTTE, een dissidente mening wordt

³⁰ No. 3 – de Abrew

er niet aanvaard en de opinie van de leider Prabhakaran wordt aanzien als de enige te volgen richtlijn. Hij heeft de absolute macht. De democratische weg inslaan zou betekenen dat het lot van de leider in de handen van het volk zou liggen, wat niet aanvaardbaar is. De LTTE wil ook geen risico lopen om haar positie als enige rechtmatige leider van de Tamils te verliezen.

Een derde factor verwijst naar het installeren van een geweldsdoctrine en die te rechtvaardigen met het gemeenschappelijke doel. Dergelijke indoctrinatie keert vaak terug bij etnoterroristische organisaties. Elke actie die het gemeenschappelijke doel dient, wordt als een heilige plicht beschouwd. Het idee van martelaarschap voedt de mobilisatie van kaderleden van de LTTE. Geweld wordt in die zin dan aanzien als een eer en niet als een kwaad.

De vierde factor die besproken wordt, verwijst naar de onzekere positie in vreedstijd. Ook al is de meest voor de hand liggende oplossing dialoog, de LTTE zal geweld niet afzweren als de toekomst van de beweging en vooral van de leiders niet gevrijwaard blijft. Tijdens de oorlog werden er namelijk heel wat vijanden gecreëerd: van de andere etnie, maar ook bij de gematigde stemmen binnen de eigen beweging. Daarenboven worden leden van terroristische groeperingen vaak ook internationaal gezocht voor hun illegale activiteiten over de grenzen heen. India vraagt bijvoorbeeld de uitlevering van Prabhakaran voor de moord op Rajiv Gandhi. Het aanvaarden van vrede zou voor hen hun eigen doodsvonnis betekenen.

De vijfde en laatste factor die aangehaald wordt, verwijst naar het fenomeen van de diaspora. De LTTE wordt ondersteund door een internationaal netwerk dat wapens, munitie en fondsen levert om de opstand door te zetten. Bijgevolg zijn vele rebellengroepen omgevormd in machtige oorlogsmachines. Enkel de militaire capaciteiten van de LTTE zorgen er al voor dat ze geweld zullen blijven gebruiken. Ze zijn door hun oorlogstactieken en gesofisticeerde technologie een conventionele militaire macht geworden.

Door de opeenvolgende militaire overwinningen is de LTTE dan ook steeds meer overtuigd van de waarde van militaire aanvallen en geweld om hun strijd te voeren. De LTTE weigerde dan ook haar militaire kracht terug te schroeven zolang er geen finaal politiek akkoord was bereikt.

De weigering van de LTTE om andere partijen in de onderhandelingen te betrekken, kunnen we ook beschouwen als spoilergedrag. Een vredesproces kan immers alleen maar werken als het de aspiraties van alle leden in de samenleving reflecteert. De politieke vertegenwoordiging van de Moslims had erop aangedrongen om te mogen deelnemen aan de vredesonderhandelingen, maar de LTTE was tegen een herdefinitie van de vredesonderhandelingen in termen van een tripartite in samenstelling (Saravanamuttu, 2006: 210). De groepen die uit het vredesproces gesloten worden, kunnen bij de implementatie van een vredesakkoord echter ook optreden als spoilers³¹.

Aan dit relaas moeten we eveneens toevoegen dat de LTTE als spoiler optrad in een cruciale fase in het vredesproces. De hernieuwde vredesgesprekken in 2006 kregen immers te maken met een boycot van de kant van de LTTE: *'it is quite clear that it was the LTTE who was mainly responsible for the deadlock. In this particular round of talks, [...] the LTTE refused to speak to the Government delegation. And they continued to violate the CFA on a continuous basis from the day it was signed'*³².

Tijdens het vredesproces gebruikte de LTTE volgens Shastri (2003: 221) ook vakkundig de mechanismen van het conflictproces om bij elke nieuwe stap niet-wederzijdse concessies te verwerven. We kunnen ons hier afvragen of dit een algemene tactiek was van de LTTE om zoveel mogelijk uit het vredesproces te puren zonder zelf toegevingen te doen. De LTTE kreeg immers internationale aanvaarding en legitimiteit zonder het idee van een aparte staat op te geven of de wapens neer te leggen.

Het antwoord op de eerste hypothese is niet helemaal rechtlijnig. Vooral over de eerste fase van het vredesproces lopen de meningen uiteen. Sommigen geloven dat de LTTE oprecht vrede nastreefde, maar anderen contesteren deze visie. Er lijkt daarentegen wel een consensus te bestaan over de tweede fase van het vredesproces, waar de LTTE als spoiler optrad. Vooral het aanhoudende geweld moet in deze context als spoilertactiek aanzien worden.

³¹ De Moslims, de oppositiegroepen van de LTTE, de Tamils in het zuiden en de Singalese minderheid in het noordoosten kunnen we als de belanghebbende partijen beschouwen (Moolakkattu, 2004: 215).

³² No. 16 – Rupesinghe

3.2 Machtsstrijd binnen de Sri Lankaanse regering

'The historic inability of the two most prominent and powerful political parties in the polity to work together as a national government in a time of acute crisis continues to obfuscate any short- or long-term arrangement with the LTTE' (Matthews, 2004: 77)

Het vredesproces begon wanneer er sprake was van een duale machtsverdeling tussen president Kumaratunga (SLFP) en eerste minister Wickremesinghe (UNP) (Rupesinghe, 2009: 10). Een eerste probleem dat we in deze context zien opduiken is dat de percepties over het vredesproces bij beide actoren verschillen. De president wou dat er eerst enkele voorwaarden vervuld werden vooraleer men van start ging met de vredesgesprekken, de nieuwe regering ging echter voor een open benadering zonder opgelegde voorwaarden. Bovendien beweerde de president dat ze niet geraadpleegd was voordat het staakt-het-vuren getekend werd. Ze had ook bedenkingen bij de toegekende rol van Noorwegen om het staakt-het-vuren te monitoren en de demarcatielijnen af te tekenen. Deze functies zouden het oorspronkelijke mandaat van faciliteren overstijgen (Moolakkattu, 2004: 212; Shastri, 2003: 219). Beiden hadden ook een ander idee over hoe de interim-administratie van de LLTE er moest uitzien (Matthews, 2004: 82).

Wickremesinghe slaagde er niet in om een *'bi-partisan consensus'* met de president te creëren (Rupesinghe, 2009: 10). Het falen van de president en de eerste minister om hun machtsstrijd los te koppelen van het vredesproces, gaf een extra reden aan de LTTE om hun militaire capaciteiten als voorzorgsmaatregel te versterken (Moolakkattu, 2004: 216). Of zoals DeVotta (2005b: 98) zegt: *'Sri Lankan leaders inability to put the island's national interests before their cravings for power is a major reason for the country's sorry state'*. Zij kunnen beschouwd worden als spoilers van het vredesproces. Het vredesproces van de UNP-regering is dus niet echt gediend met de grondwet van 1978 en de politieke infrastructuur³³ (Matthews, 2004: 83).

³³ De grondwet van Sri Lanka voorziet deze duale machtsstructuur, waarbij de president en de parlementaire meerderheid elk afkomstig kunnen zijn van een andere partij (Matthews, 2004: 77).

We moeten het hier ook hebben over de aanhoudende aanwezigheid van de zero-sum cultuur waarin politieke competitie centraal staat³⁴. Als we de opinies over het vredesproces van de president en de JVP in rekening brengen, komen we tot de vaststelling dat de coalitie met de JVP in 2004 tot stand kwam op basis van de wil om de UNP te verslaan en niet op basis van gemeenschappelijke beleidsvoorkeuren. JVP was immers gekant tegen de vredesgesprekken en de bemiddeling van Noorwegen. De drang naar een parlementaire meerderheid bracht de extremistische partij JVP als spoiler in het vredesproces (Saravanamuttu, 2006: 210; Priyantha, 2006: 13).

Er had dus een onderhandelde consensus moeten bestaan tussen de verschillende Singalese politieke partijen: de UNP van de eerste minister, de SLFP van de president en de nationalistische JVP. De steun van de machtige Boeddhistische partij Sangha moest daarenboven verzekerd worden, zodat de vredesonderhandelingen konden verdergaan zonder een significante spoiler aan de Singalese zijde (Moolakkattu, 2004: 215).

De regering deed ook geen moeite om alle belangrijke actoren in het vredesproces te betrekken. *'The effect of excluding key stakeholders tempted them to explore and strengthen their power to veto even het positive outcomes'* (Rupesinghe, 2009: 10).

De regering respecteerde bovendien niet alle clausules van het staakt-het-vuren, *'they were not sincere in their efforts as paramilitary groups were given free hand'*³⁵. Rupesinghe zegt dit ook en stelt dat *'there was no commitment to adhering to the principles outlined in the CFA'*³⁶.

De nieuwe President Rajapaksa besloot in 2005 de militaire strategie tegen de LTTE terug op te nemen om het terrorisme op het eiland te elimineren. *'The state's sustained rhetoric of terrorism has become a serious impediment to reaching a permanent resolution of the conflict'* (Nadarajah & Sriskandarajah, 2005: 88). Rupesinghe voegt daaraan toe dat *'it has to be admitted that the Rajapaksa regime was not sincerely*

³⁴ Zie ethnic outbidding en confrontatiepolitiek, p. 34

³⁵ No. 12 – Dominic

³⁶ No. 16 – Rupesinghe

*interested in a negotiated solution*³⁷. Mathiah bekritiseert deze ‘war on terror’ door te stellen dat *‘terrorism is only the outcome of a long neglected root cause. You have to deal with the root cause, not the outcome*³⁸.

Het regime van Rajapaksa veranderde eigenlijk het paradigma van het vredesproces. In dit paradigma daagde men de notie uit dat een conflict niet militair kon opgelost worden. Daarnaast verwierp men het idee van een thuisland voor de Tamils door te stellen dat Sri Lanka voor iedereen is. Rajapaksa was ook niet van mening dat de hulp van een derde neutrale partij noodzakelijk was om het conflict op te lossen en hij stelde dat er een politieke oplossing diende te komen na de oorlog en niet tijdens het conflict zelf. Ten slotte wou hij geen steun van de internationale gemeenschap voor een onderhandelingsproces en negeerde hij de smeekbeden van het Westen om tot een onderhandelde oplossing te komen. Hij verwierp aldus de Westerse invloed en bouwde een coalitie van landen die hem wel steunden in zijn oorlogsinitiatief (Japan, China, India, Iran, Pakistan, Libië) (Rupesinghe, 2009: 17). Het regime van Rajapaksa was met zijn oorlogsdenken een duidelijke spoiler van het vredesproces. Toch moeten we volgens Jehan Perera in gedachten houden dat: *‘The LTTE realised that no Sri Lankan politician would give them a 2-unit model. They could only reach this goal through war, so they selected the Sri Lanka leader that wanted to go to war. But they lost the gamble*³⁹.

De tweede en derde hypothese, die stellen dat de regering van Sri Lanka een spoiler was in het vredesproces, lijken bevestigd te kunnen worden. Vooral de duale machtsverhouding en de steeds terugkerende competitiviteit tussen de twee grootste politieke partijen kunnen hier als spoilerelementen opgevat worden. Eerst en vooral was er het gebrek aan consensus tussen president Kumaratunga en eerste minister Wickremesinghe, maar nadien was er ook de oorlogszucht onder het regime van Rajapaksa. De Sri Lankaanse overheid kan aldus als een spoiler beschouwd worden.

³⁷ No. 16 – Rupesinghe

³⁸ No. 8 – Mathiah

³⁹ No. 4 – Perera

3.3 Tamil diaspora: peace maker vs. peace spoiler⁴⁰

'Diasporas have the potential to be source of ideas and support for peace making as well as forces making conflicts more protracted' (Lyons, 2004: 12)

Kunnen we de Tamil diaspora aanzien als een spoiler tijdens het vredesproces van 2001 tot 2006 in Sri Lanka? Gedurende de twee decennia burgeroorlog speelde de goed georganiseerde Tamil diaspora een belangrijke rol door het Tamil nationalisme in stand te houden, zich te engageren in politieke activiteiten en door de LTTE financieel te steunen. Met deze achtergrond, ziet Lyons (2004: 6) de Tamils uit Sri Lanka als een duidelijk voorbeeld van *'conflict-generated diaspora's'*. Dit betekent volgens hem dat de emotionele gebondenheid aan het vaderland leidt tot het framen van het conflict in onvoorwaardelijke en compromisloze termen. Deze houding zou de actoren in het thuisland beperken in het vinden van een duurzame oplossing. We bekijken of dit ook zo was in het vredesproces van 2001.

Het lijkt nuttig om de theorie er nog even bij te nemen. Zo ontwaren we een aantal factoren die beïnvloeden in welke mate diaspora's een impact hebben op de situatie in het thuisland. Een eerste factor vinden we bij het beleid en de attitude van het gastland van de diaspora's. De grote meerderheid van de diaspora's uit Sri Lanka bevinden zich in Canada (300.000), Groot-Brittannië (110.000), Duitsland (60.000), Zwitserland (40.000), Frankrijk (40.000) en Noorwegen (10.000). Het zijn vooral Tamils die in deze landen leven (Zunzer, 2004: 14). Elk gastland heeft een ander beleid tegenover de Tamil diaspora, maar het is niet duidelijk of integratie in het gastland de diaspora activisten versterkt in hun strijdlust of net hun passie wegneemt. Diaspora's kunnen door de integratie enerzijds meer zelfvertrouwen hebben om de agenda van hun thuisland door te duwen in hun gastland, maar anderzijds is het ook mogelijk dat hun thuisland wat meer naar de achtergrond verdwijnt (Shain & Aryasinha, 2006: 119).

⁴⁰ We focussen hier niet op de Singalese diaspora. Singalezen migreren immers voornamelijk naar het Midden-Oosten, Australië, Canada, Italië en Groot-Brittannië om werk te zoeken of te studeren (Cheran, 2003: 9; Orjuela, 2008: 441).

Een tweede factor gaat terug op de verdeeldheid binnen een diaspora. Vandaag de dag lijken er twee gepolariseerde visies over het gedrag van diaspora's te bestaan. Diaspora's zijn respectievelijk goed of slecht, promoten vrede of conflict en brengen vrede of spouwen het vredesproces. Ervan uitgaan dat een diasporagroep één gemeenschappelijk standpunt heeft, is volgens Baser en Swain (2009: 45-46) problematisch omdat diaspora's geen homogene groepen zijn, ze hebben hun eigen fracties. Dit heeft sommigen echter niet afgeschrikt om diaspora's te omschrijven als spoilers of als bruggenbouwers tijdens een vredesproces. Daarnaast hebben we in ons theoretisch deel ook gezien dat de invloed van diaspora's vermindert indien de meningen in een gemeenschap verdeeld zijn. Als we deze twee vaststellingen extrapoleren, zouden we kunnen verwachten dat de diaspora's weinig invloed hebben. Maar is dit ook zo in het geval van de Tamils?

We zien dat er bij de Tamil diaspora geen sprake is van rivaliteit binnen de diasporagroep zelf. De LTTE behoudt haar hegemonie over de Tamil diasporagemeenschap en dringt niet alleen door tot het politieke leven van de gemeenschap, maar ook tot de economische en sociale sferen. Als gevolg van deze dominantie wordt de diaspora echter gepercipieerd als een speelbal in de handen van de LTTE (Shain & Aryasinha, 2006: 118). Rupesinghe is hier niet helemaal mee akkoord. Volgens hem is er wel degelijk een verschil binnen de diaspora's: *'The role of the Diaspora is complex. The educated Tamil Diaspora played a major role in the SL conflict in terms of training the LTTE in the art of negotiations as well as giving advice on power sharing mechanisms. The others contributed by paying taxes and carrying out international lobbying campaigns, which helped the LTTE to sustain the war effort. On the other hand, the Sinhala Diaspora was extremely vociferous in showing their opposition to the peace process'*⁴¹.

De etnische polarisering in Sri Lanka wordt gekopieerd en soms zelfs versterkt in de diaspora's. Net zoals in Sri Lanka hebben Singalezen en Tamils in de diasporagroepen onverzoenbare standpunten over de oorzaak en de mogelijke oplossingen van het conflict. De toegenomen beschikbaarheid van verschillende mediabronnen sinds de introductie van het internet lijkt bovendien nefast voor het genereren van meer

⁴¹ No. 16 – Rupesinghe

genueanceerde visies. Niettemin zijn er ook voorbeelden van diasporagroepen die met elkaar in dialoog gaan, pleiten voor een niet-gewelddadige conflictoplossing en de wreedheden veroordelen. Nu we weten dat de diaspora's even verdeeld zijn als de bevolking in Sri Lanka, moeten we ons echter de vraag stellen welke invloed de polarisering en dialoog kunnen hebben op de actoren en gebeurtenissen in Sri Lanka.

Een antwoord vinden we bij Zunzer (Aangehaald in: Orjuela, 2008: 446), die gelooft dat de Tamil diaspora met haar ervaring met de Westerse democratie en mensenrechten, een rol kan spelen door democratisering en geweldloze methoden te promoten bij de LTTE. Tijdens het staakt-het-vuren in 2002 kreeg men meer toegang en werd er geluisterd door de LTTE. Dit effect verdween echter toen de oorlog opnieuw aanvatte. De politieke arm van de beweging moest het immers afleggen tegen de militaire arm.

Sommige auteurs menen dat de Tamil diaspora de LTTE heeft aangezet tot vredesonderhandelingen in 2002, maar er is weinig bewijs dat deze stelling ondersteunt. Er dient echter wel opgemerkt te worden dat de diaspora Tamil Anton Balasingham⁴² waarschijnlijk een sleutelrol gespeeld heeft in de beslissing van de LTTE om mee te doen aan de vredesonderhandelingen. Ook werd het concrete voorstel van de LTTE om een interim-administratie in het noordoosten te installeren samen uitgewerkt met de diasporagemeenschap (Orjuela, 2008: 444).

Shain en Aryasinha (2006: 126) vonden daarentegen geen bewijs dat de Tamil diaspora tijdens de periodes van Kumaratunga en Wickremesinghe invloed had op het promoten of in stand houden van het vredesproces. Integendeel, men zag in de nasleep van de belofte van de LTTE in november 2000 om te werken naar een politieke oplossing, dat men op het internet alarm sloeg voor het vredesinitiatief van Noorwegen: *'the alarm (...) has spread through the Tamil community, from Canada to Australia'*. Het leek er bovendien op dat de LTTE onder grote druk stond van *'Tamils living abroad to continue the armed struggle for an independent state'* (Subramanian, 2000). Bouffard en Carment (2006: 171) treden deze auteurs bij en stellen dat de Tamil diaspora een grote rol speelt in het conflict door de gevechten te financieren en de culturele identiteit te versterken.

⁴² Anton Balasingham was de hoofdonderhandelaar en politiek strateeg van de LTTE. Hij woont in Londen en verkondigt van daaruit de ideologie van de LTTE (Ganguly, 2004: 910).

Zo werden de partijen tijdens het vredesproces geleid naar meer rigide standpunten. *'The thinking of diaspora communities rationally explained why the LTTE abandoned the negotiations in 2003 and brought Rajapaksa into power. The Tamil diaspora thought that the LTTE would benefit from the war as the international situation would be in their favor if they had war. That appeared to be a self-destructing strategy'*⁴³.

Collier en Hoeffler (2000: 26) menen dat *'by far the strongest effect of war on the risk of subsequent war works through diasporas'*. Vooral het effect van financiële bijdragen aan rebellen moet hier gesitueerd worden. Tenslotte zegt ook Edirippulige (2000) dat diaspora's een continue bedreiging voor de vrede in het land vormen.

Om te vermijden dat diaspora's zich als spoilers gaan gedragen tijdens een vredesproces, moet men de Tamils, Singalezen en Moslims van de diaspora de kans geven om op een constructieve manier mee te werken aan de reconstructie en ontwikkeling van de door oorlog geteisterde gebieden. De meerderheid van de diaspora zal niet terugkeren, maar zal in dit proces participeren door circulatie tussen het gastland en hun thuisland Sri Lanka (cf. Cheran, 2003: 12-18). De politieke leiders moeten het burgerschap en het migratie- en ontwikkelingsbeleid herformuleren in de context van deze duale identiteit. Daarnaast moet men de consulaire diensten verbeteren en een omvattende infrastructuur ontwikkelen om de kunde en het potentieel van de diaspora op een positieve manier te mobiliseren in het kader van het verdere vredesproces (Cheran, 2003: 2; Ferdinands, Rupesinghe, Saravanamuttu, Uyangoda, Ropers, 2004: vi).

Als we de conclusies van dit deel op een rijtje plaatsen, merken we dat er geen eensgezindheid heerst over de invloed van diaspora's. Auteurs als Zunzer en Orjuela zagen de positieve rol die de Tamil diaspora gespeeld heeft, terwijl Shain en Aryasinha, Bouffard en Carment, Collier en Hoeffler en Edirippulige een negatieve rol vaststelden. De vierde hypothese kunnen we dus aanvaarden noch verwerpen.

⁴³ No. 10 – Uyangoda

4. NOORWEGEN ALS CUSTODIAN OF PEACE

De rol van Noorwegen is een sleutelfactor geweest in het vredesproces van 2001. Dankzij de Noorse bemiddeling werd een staakt-het-vuren afgekondigd en werden er zes rondes van vredesonderhandelingen gehouden tussen de regering en de LTTE. Het was de taak van Noorwegen om als *custodian of peace* een coherente strategie te hanteren om de vrede te bewaren en spoilers te managen. Ferdinands et al. (2004) zien echter als voornaamste tekortkoming van de periode 2001 tot 2003 het ontbreken van een duidelijk, transparant en gezamenlijk strategisch raamwerk dat de onderhandelingen kon structureren en meer publieke steun voor het vredesproces kon mobiliseren. Alle stakeholders hadden een eigen strategie om hun macht te maximaliseren en het vredesproces te beïnvloeden. Goodhand et al. (2005: 73) bekritisieren de beslissing van Noorwegen om enkel de regering en de LTTE in de onderhandelingen te betrekken (*'bipolar model'*). Men analyseert correct de radicalisering in de voorbije decennia van andere partijen, wat leidde tot andere 'intra-core' (UNP-SLFP), 'inter-periphery' (Tamil-Moslim) en 'intra-periphery' (LTTE en Karuna fractie) conflicten. Deze spanningen dagen onvermijdelijk het vredesproces uit dat focust op de twee voornaamste gewapende actoren.

Waarom was Noorwegen zo intens betrokken bij het conflict in Sri Lanka? Noorwegen is één van de rijkste landen in de wereld met enorme olie- en gasreserves. De voorbije jaren waren ze één van de grootste donors van ontwikkelingshulp en hebben ze zich gespecialiseerd in het faciliteren van vredesprocessen (Israël-Palestina, Guatemala, Soedan, Filippijnen, etc.). Sommigen menen dat Noorwegen een speciale niche gevonden heeft in peace making. Met betrekking tot Sri Lanka zien we dat Noorwegen een belangrijke ontwikkelingspartner was met redelijk wat ervaring en kennis over het land. Het belangrijkste element was evenwel dat beide partijen vertrouwen hadden in Noorwegen en dat ze ervan overtuigd waren dat Noorwegen geen verborgen agenda had. De Noorse bemiddeling verzekerde een degelijke communicatie tussen de twee partijen. De aanwezigheid van ambassadeur Westborg en zijn opvolger Hans Brattskar in

Colombo zorgde ervoor dat de communicatielijnen open bleven op het hoogste niveau. Een team in Oslo verzorgde de communicatie met de LTTE.

Het communicatieproces verliep evenwel niet vlekkeloos. De periodieke bezoeken van de Noorse Minister van Buitenlandse Zaken aan Colombo en de rituele bezoeken aan de President en de leider van de oppositie mogen ernstige consultatieve processen niet vervangen. De Scandinavische landen zijn lange tijd een magneet geweest voor Tamil vluchtelingen, wat argwaan opwekt over een pro-LTTE attitude bij Noorwegen (Matthews, 2004: 88). Gedurende het vredesproces organiseerden verschillende extremistische groeperingen protestcampagnes voor de ambassade om te protesteren tegen de Noorse partijdigheid. Goedbedoelde initiatieven zoals het voorzien van radiomateriaal voor de LTTE door de ambassade van Noorwegen werden breed uitgesmeerd in de Singalese pers. *'Norway tried to equalise both parties for conflict resolution by for example giving money to build houses or by giving radio equipment to set up a radiostation. This was misinterpreted by the Sinhalese community'*⁴⁴. De rol van Noorwegen als facilitator, de rol van het Sri Lanka Monitoring Mission en de CFA werden een deel van de interne politiek van confrontatie. Noorwegen ondernam echter niets en bleef een rol op de achtergrond spelen, wat misschien een foute beslissing was (Rupesinghe, 2009: 19-20).

⁴⁴ No. 4 – Perera

CONCLUSIE

Na deze uitvoerige analyse van de spoilers in het vredesproces van 2001 tot 2006 in Sri Lanka, verbinden we ons ertoe een algemene conclusie te formuleren. Deze masterproef trachtte de spoilertheorie uiteen te zetten en in het kader van ons onderzoek af te bakenen en toe te passen.

Het is van essentieel belang om de factoren die belangrijke vredesonderhandelingen of implementatie van akkoorden tegenwerken, te onderzoeken. De fenomenen spoilers en spoiling staan in deze context centraal; dit zijn namelijk groepen of activiteiten die al dan niet bewust een vredesproces tegenwerken, vertragen of ondermijnen omwille van diverse redenen. Deze concepten zijn echter niet altijd even gemakkelijk te hanteren. De grens tussen politiek en spoiling is bijvoorbeeld flinterdun en het is dan ook moeilijk om een duidelijk onderscheid te maken. Soms gebruiken actoren het vredesproces ook enkel om eigen doelstellingen (*'devious objectives'*) te bewerkstelligen en zijn ze niet oprecht geïnteresseerd in een compromis. Als we een typologie opstellen, zien we dat er volgens Stedman (1997) drie soorten spoilers zijn: *total spoilers*, *limited spoilers* en *greedy spoilers*. Darby (2001) identificeert echter vier andere types van spoilers: *dealers*, *zealots*, *opportunists* en *mavericks*.

De aanwezigheid van *custodians of peace*, dit zijn internationale actoren die de implementatie van het vredesakkoord controleren, betekent het cruciale verschil tussen het succes en de mislukking van de spoilers. Zij kunnen de schade van spoilers beperken door coherente en transparante strategieën te creëren die de vrede bewaren. Deze *custodians of peace* kunnen drie grote strategieën hanteren bij het omgaan met spoilers: inducement, socialisering en dwang. Men moet echter wel erkennen dat sommige partijen de inspanningen van de internationale actoren misbruiken om andere objectieve te verbergen.

Intractable conflicts herbergen de beste condities voor spoiling. Deze conflicten slepen al een lange tijd aan en bestaan uit vicieuze cirkels van geweld. Ze worden waargenomen als zero-sum conflicten die uitputtend en kostelijk zijn in menselijke en materiële termen. De eis voor macht in deze conflicten is vaak gebaseerd op identiteit en etnische homogeniteit. Door de

machtsongelijkheid in de asymmetrische relaties van de partijen in het conflict worden de activiteiten van spoilers versterkt. Het conflict in Sri Lanka dat we in deze masterproef analyseren is een perfect voorbeeld van een intractable conflict en zou dus gemakkelijker spoilers genereren.

Het gebruik van geweld kan een tactiek zijn van spoilers om het vredesproces te destabiliseren of om externe actoren ervan te weerhouden te interveniëren. Meer specifiek zien we dat terrorisme een vaak gebruikte tactiek is van spoilers om onderhandelingen tegen te werken. In deze context zien we enerzijds dat kleinere en meer radicale spoilers geïsoleerd en gemarginaliseerd moeten worden, anderzijds moeten grote spoilers onderworpen worden aan een politieke transformatie. De belangrijkste indicator van een geslaagd vredesproces is echter niet zozeer de afwezigheid van geweld, maar de vooruitgang van het vredesproces, ondanks de gewelddadige incidenten. Het spoilergegeweld moet dan wel binnen de perken blijven.

De spoilingactiviteiten van diaspora's kunnen we op een continuüm plaatsen, variërend tussen een hoge mate van steun voor de vredesonderhandelingen (diaspora's als katalysatoren) en extreme vijandigheid tegenover het proces (diaspora's als spoilers). Diaspora's kunnen het conflict en het eventuele vredesproces beïnvloeden door financiële steun te verlenen en propaganda te voeren. Soms hebben beide partijen in een internationaal conflict diaspora's, die zowel een positieve rol als facilitator kunnen spelen als een negatieve rol waarin ze obstakels opwerpen. Door deze complexiteit dient elk conflict apart te worden geanalyseerd om de precieze betrokkenheid van diaspora's bloot te leggen.

Na deze theoretische uiteenzetting zijn we overgegaan naar het bespreken van onze casus Sri Lanka. Aan de hand van een dynamische en statische analyse hebben we getracht een volledig beeld te krijgen van de conflictsituatie. Het vredesproces en de recente spanningen in Sri Lanka zijn dan ook slechts te begrijpen met een gedegen kennis van de conflictgeschiedenis.

In het derde deel kwamen de twee voorgaande delen samen en onderzochten we welke spoilers actief waren tussen het vredesproces van 2001 tot 2006 in Sri Lanka. Bij het analyseren van de rol van de LTTE in het vredesproces, zien we dat het antwoord op de eerste hypothese niet helemaal rechtlijnig is. Men is het niet eens over de bedoelingen van de LTTE bij de aanvang van het vredesproces. Sommigen geloven dat de LTTE oprecht vrede nastreefde, maar anderen contesteren deze visie. De intolerante attitude van de LTTE tegenover het betrekken van andere partijen in het vredesproces kan men wel beschouwen als een spoilerelement. De LTTE treedt echter vooral op als spoiler door het aanhoudende geweld. Ze bleven tijdens de vredesgesprekken hun militaire capaciteit opdrijven en schonden het staakt-het-vuren meermaals. *'As long as negotiations for peace can be undermined by violence, the prospects for a settlement to the civil war in Sri Lanka appear remote'* (Mason, 2003: 102). Noorwegen hoopte dat indien men de LTTE als gelijkwaardige politieke actor beschouwde in het vredesproces, de LTTE het geweld ging afzweren.

De tweede en derde hypothese, die stellen dat de regering van Sri Lanka een spoiler was in het vredesproces, lijken bevestigd te kunnen worden. Vooral de duale machtsverhouding en de steeds terugkerende competitiviteit tussen de twee grootste politieke partijen kunnen hier als spoilerelementen opgevat worden. Er was een gebrek aan consensus tussen president Kumaratunga en eerste minister Wickremesinghe, en daarnaast was er ook sprake van oorlogszucht onder het regime van Rajapaksa.

Bij het analyseren van de rol van de diaspora's merken we dat de meningen over hun invloed uiteen lopen. Sommige auteurs zagen de positieve rol die de Tamil diaspora gespeeld heeft, terwijl anderen een negatieve rol vaststelden. De vierde hypothese kunnen we dus aanvaarden noch verwerpen.

Bij het identificeren van deze spoilers moeten we wel opmerken dat spoiling sterk varieert naargelang de situatie. De motieven en intenties van spoilers zijn immers zeer gevarieerd. Alles hangt dus af van de specifieke context van het conflict en van de interactie tussen de verschillende actoren van het vredesproces.

We hebben het laatste vredesproces van het conflict in Sri Lanka geanalyseerd omdat we menen dat de geschiedenis een handleiding is voor de toekomst. De dynamiek van een vredesproces begrijpen, is cruciaal aangezien zij de instrumenten zijn van politieke dialoog. Sommige onderhandelingen mislukken, anderen boeken succes. Maar ze leren ons allemaal lessen die niet genegeerd kunnen worden bij het opstellen van nieuwe vredesakkoorden. Het identificeren van spoilers in een vredesproces is daarenboven essentieel voor het verbreden van onze kennis over de mogelijke obstakels in een vredesproces en kan beleidsmakers meer inzicht geven in de manier van omgaan met spoilers.

Naar de toekomst toe moet de Sri Lankaanse overheid erkennen dat er een constitutionele oplossing nodig is die Tamils en andere minderheden een rechtmatige plaats verleent in de maatschappij. Men moet een compromis vinden tussen de minimale positie van regionale autonomie van de regering en de maximale positie van regionale autonomie van de LTTE. De LTTE moet het geweld echter volledig afzweren en niet langer dreigen met unilaterale militaire acties. Het is daarenboven van groot belang dat er in een democratische context van politieke partijcompetitie een minimale consensus is tussen de grootste politieke partijen. Ten slotte zal een vredesproces waarin enkel de regering en de LTTE betrokken zijn, voor problemen zorgen in de uiteindelijke implementatiefase. Men moet dus alle actoren, inclusief de *civil society*, betrekken in het vredesproces.

*'The end of the war in Sri Lanka has not brought Tamil alienation to an end.'*⁴⁵

⁴⁵ No. 4 - Perera

BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES

MONOGRAFIEËN

Austin, D. (1994). *Democracy and Violence in India and Sri Lanka*. Londen: Pinter Publishers Limited.

Aggestam, K. (2006). Internal and external dynamics of spoiling: A negotiation approach. In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 23-39). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Conversi, D. (2006). Why do peace processes collapse? The Basque conflict and the three-spoilers perspective (pp. 173-199). In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 23-39). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Darby, J. & Mac Ginty, R. (2000). *The Management of Peace Processes*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave.

Darby, J. (2001). *The Effects of Violence on Peace Processes*. Washington, D.C.: US Institution of Peace.

Holsti, K.J. (1996). *The State, War, and the State of War*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ganguly, R. (1998). *Understanding Ethnic Conflict, The International Dimension*. New York: Longman.

Little, D. (1994). *Sri Lanka: The Invention of Enmity*. Washington D.C.: United States Institute of Peace Press.

Kaldor, M. (2006). *New & Old Wars. Organized Violence in a Global Era*. Cambridge: Polity Press.

Mac Ginty, R. (2006). Northern Ireland: A peace process thwarted by accidental spoiling. In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 153-172). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Nasi, C. (2006). Spoilers in Colombia: Actors and strategies. In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 219-241). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Newman, E. & Richmond, O. (2006a). *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution*. Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Reychler, L. & Vertongen, N. (1995). *Een wereld veilig voor conflict: Handboek vredesonderzoek*. Antwerpen: Garant.

Richmond, O. (2006). The linkage between devious objectives and spoiling behaviour in peace processes. In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 59-77). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Shain, Y. & Aryasinha, R.P. (2006). Spoilers or catalysts? The role of diasporas in peace processes. In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 105-133). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Smith, H. & Stares, P. (2007). *Diasporas in Conflict: Peace-Makers or Peace-Wreckers?* Tokio: United Nations University Press.

Stepanova, E. (2006). Terrorism as a tactic of spoilers in peace processes. In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 78-104). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Tambiah, S.J. (1986). *Sri Lanka: Ethnic Fratricide and the Dismantling of Democracy*. Chicago en London: The University of Chicago Press.

Zahar, M. (2006). Understanding the violence of insiders: Loyalty, custodians of peace, and the sustainability of conflict settlement. In: E. Newman & O. Richmond (eds.), *Challenges to peacebuilding: Managing spoilers during conflict resolution* (pp. 40-58). Tokio, New York, Parijs: United Nations University Press.

Zartman, I.W. (1995). Dynamics and constraints in negotiations in internal conflicts. In: I.W. Zartman (ed.), *Elusive Peace. Negotiating an End to Civil War* (pp. 3-29). Washington D.C.: Brookings Institution.

WETENSCHAPPELIJKE ARTIKELS

Aryasinha, R. (2001). Terrorism, the LTTE and the conflict in Sri Lanka. *Conflict, Security & Development*, 1 (2), 25-50.

Bar-Tal, D. (1998). Societal Beliefs in Times of Intractable Conflict: the Israeli Case. *International Journal of Conflict Management*, 9 (1), 22-50.

Bar-Tal, D. (2007). Sociopsychological Foundations of Intractable Conflicts. *American Behavioral Scientist*, 50 (11), 1430-1453.

Bouffard, S. & Carment, D. (2006). The Sri Lanka Peace Process: A Critical Review. *Journal of South Asian Development*, 1 (2), 151-177.

de Silva, K.M. (2001). Sri Lanka's Prolonged Ethnic Conflict: Negotiating a Settlement. *International Negotiation*, 6, 437-469.

DeVotta, N. (2000). Control Democracy, Institutional Decay, and the Quest for *Eelam*: Explaining Ethnic Conflict in Sri Lanka. *Pacific Affairs*, 73 (1), 55-76.

DeVotta, N. (2002). South Asia Faces the Future: Illiberalism and Ethnic Conflict in Sri Lanka. *Journal of Democracy*, 13 (1), 84-98.

DeVotta, N. (2005a). From ethnic outbidding to ethnic conflict: the institutional bases for Sri Lanka's separatist war. *Nations and Nationalism*, 11 (1), 141-159.

DeVotta, N. (2005b). Sri Lanka in 2004. Enduring Political Decay and a Failing Peace Process. *Asian Survey*, 45 (1), 98-104.

Edirippulige, S.K. (2002). Sri Lanka's fragile peace process. *New Zealand International Review*, 27 (5), 10-14.

Fiol, C.M., Pratt, M.G. & O'Connor, E.J. (2009). Managing Intractable Identity Conflicts. *Academy of Management Review*, 34 (1), 32-55.

Gamage, S. (2009). Economic Liberalisation, Changes in Governance Structure and Ethnic Conflict in Sri Lanka. *Journal of Contemporary Asia*, 39 (2), 247-261.

Ganguly, R. (2004). Sri Lanka's ethnic conflict: at a crossroad between peace and war. *Third World Quarterly*, 25 (5), 903-918.

Gray, B., Coleman, P.T. & Putnam, L.L. (2007). Intractable Conflict: New Perspectives on the Causes and Conditions for Change. *American Behavioral Scientist*, 50 (11), 1415-1429.

Greenhill, K.M. & Major, S. (2007). The Perils of Profiling. Civil War Spoilers and the Collapse of Intrastate Peace Accords. *International Security*, 31 (3), 7-40.

Korf, B. (2006). Who is the rogue? Discourse, power and spatial politics in post-war Sri Lanka. *Political Geography*, 25 (3), 279-297.

Mason, T.D. (2003). Structures of Ethnic Conflict: Revolution versus Secession in Rwanda and Sri Lanka. *Terrorism and Political Violence*, 15 (4), 83-113.

Matthews, B. (2004). In Pursuit of an 'Interim Administration' in Sri Lanka's North and East: Opportunity or 'Peace Trap'? *The Round Table*, 93 (373), 75-94.

Moolakkattu, J. (2004). Salvaging the Fractured Sri Lankan Peace Process. *Peace Review*, 16 (2), 211-217.

Nadarajah, S. & Sriskandarajah, D. (2005). Liberation struggle or terrorism? The politics of naming the LTTE. *Third World Quarterly*, 26 (1), 87-100.

Newman, E. & Richmond, O. (2006b). Peace building and spoilers. *Conflict, Security & Development*, 6 (1), 101-110.

Orjuela, C. (2008). Distant warriors, distant peace workers? Multiple diaspora roles in Sri Lanka's violent conflict. *Global Networks*, 8 (4), 436-452.

Putnam, R.D. (1988). Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games. *International Organization*, 42 (3), 427-460.

Richmond, O. (1998). Devious Objectives and the Disputant's View of International Mediation: A Theoretical Framework. *Journal of Peace Research*, 35 (6), 707-722.

Rogers, J.D., Spencer, J., Uyangoda, J. (1998). Political Violence and Ethnic Conflict. *American Psychologist*, 53 (7), 771-777.

Sahadevan, P. (1997). Resistance to Resolution: Explaining the Intractability of Ethnic Conflict in Sri Lanka. *International Journal of Group Tensions*, 27 (1), 19-41.

Sarvananthan, M. (2007). In Pursuit of a Mythical State of Tamil Eelam: a rejoinder to Kristian Stokke. *Third World Quarterly*, 28 (6), 1185-1195.

Shain, Y. (2002). The Role of Diasporas in Conflict Perpetuation or Resolution. *SAIS Review*, 22 (2), 115-144.

Shastri, A. (2003). Sri Lanka in 2002. Turning the Corner? *Asian Survey*, 43 (1), 215-221.

Shedd, J.R. (2008). When Peace Agreements Create Spoilers: The Russo-Chechen Agreement of 1996. *Civil Wars*, 10 (2), 93-105.

Singer, M.R. (1992). Sri Lanka's Tamil-Sinhalese Ethnic Conflict: Alternative Solutions. *Asian Survey*, 32 (8), 712-722.

Smith, C. (2007). The Eelam endgame? *International Affairs*, 83 (1), 69-86.

Spencer, J. (2008). A Nationalism without Politics? The illiberal consequences of liberal institutions in Sri Lanka. *Third World Quarterly*, 29 (3), 611-629.

Stedman, S.J. (1997). Spoiler Problems in Peace Processes. *International Security*, 22 (2), 5-53.

Stokke, K. (2006). Building the Tamil Eelam State: emerging state institutions and forms of governance in LTTE-controlled areas in Sri Lanka. *Third World Quarterly*, 27 (6), 1021-1040.

Uyangoda, J. (2005). Ethnic conflict, ethnic imagination and democratic alternatives for Sri Lanka. *Futures*, 37 (9), 959-988.

Yiftachel, O. & Ghanem, A. (2004). Understanding 'ethnocratic' regimes: the politics of seizing contested territories. *Political Geography*, 23, 647-676.

ONDERZOEKSPAPERS

Abeyratne, S. (2004). *Economic Roots of Political Conflict: The Case of Sri Lanka*. Colombo: The University of Colombo.

Byman, D.L., Chalk, P., Hoffman, B., Rosenau W. & Brannan, D. (2001). *Trends in outside support for insurgent movements*. Santa Monica: RAND's National Security Research Divison.

Cheran, R. (2003). *Diaspora Circulation and Transnationalism as Agents for Change in the Post Conflict Zones of Sri Lanka*. Berlijn: Berghof Foundation for Conflict Management.

Collier, P. & Hoeffler, A. (2000). *Greed and Grievances in Civil War*. Washington, D.C.: World Bank Policy Research Working Paper 2355.

Collier, P. & Hoeffler, A. (2002). *Greed and Grievances in Civil War*. Oxford University: Centre for the Study of African Economies: WPS/2002-01.

Edirippulige, S.K. (2000). *Ethnic Conflict in Sri Lanka: Obstacles to the Peace Process*. Niet-gepubliceerde doctoraalscriptie. University of Auckland: Philosophy in Political Studies.

Ferdinands, T., Rupesinghe, K., Saravanamuttu, P., Uyangoda, J. & Ropers, N. (2004). *The Sri Lankan Peace Process at a Crossroads. Lessons, Opportunities and Ideas for Principled Negotiations and Conflict Transformation*.

Goodhand, J., Klem, B., Fonseka, D., Keethaponcalan, S.I. & Sardesai S. (2005). *Aid, Conflict, and Peacebuilding in Sri Lanka 2000-2005*. The Asia Foundation.

Gundu, R.K. (2008). *South Asia Monitor: Sri Lanka: Peace through War?* Center for Strategic and International Studies: South Asia Program.

Lyons, T. (2004). *Engaging Diasporas to Promote Conflict Resolution: Transforming Hawks into Doves*. George Mason University: Institute for Conflict Analysis and Resolution.

Priyantha, I.R. (2008). *Norwegian Mediation in Conflict Transformation for a Sustainable Peace in Sri Lanka; Challenges Ahead*. University of Bergen: Department of Administration and Organization Theory.

Rupesinghe, K. (2009). *Ceasefire Agreement: Failure in Conflict Resolution?* Opgeroepen op Juli 31, 2009, van Kumar Rupesinghe: <http://www.kumarrupesinghe.org/Pages/Suggested.aspx?cat=50>

Saravanamuttu, P. (2006). *Democratization of the Peace Process: Sri Lanka*. International Institute for Democracy and Electoral Assistance: Democracy, Conflict and Human Security: Further Readings, 207-219.

Zunzer, W. (2004). *Diaspora Communities and Civil Conflict Transformation*. Berghof Research Center for Constructive Conflict Management: Berghof Occasional Paper Nr. 26.

KRANTENARTIKELS

BBC News. (2005a, November 18). *Heartliner wins Sri Lanka election*. Opgeroepen op Juli 17, 2009, van BBC News: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4447794.stm

BBC News. (2005b, November 18). *Profile: Mahinda Rajapaksa*. Opgeroepen op Juli 17, 2009, van BBC News: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/3602101.stm

Subramanian, N. (2000, November 23). *Tamil diaspora for nothing less than Eelam?* Opgeroepen op Juli 21, 2009, van The Hindu: <http://www.hinduonnet.com/thehindu/2000/11/23/stories/0323000b.htm>

The Economist. (2009, Augustus 6). *Sri Lanka after the war: Behind the Rajapaksa brothers' smiles*. Opgeroepen op Augustus 6, 2009, van Economist.com: http://www.economist.com/world/asia/displaystory.cfm?story_id=14174477

ANDERE DOCUMENTEN

International Crisis Group. (2009a, Juni 16). *The current situation*. Opgeroepen op Juli 19, 2009, van Sri Lanka: After the War: <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=6070&l=1>

International Crisis Group. (2009b, Mei). *Conflict history: Sri Lanka*. Retrieved Juli 19, 2009, from International Crisis Group: http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?action=conflict_search&l=1&t=1&c_country=100

Sri Lanka Monitoring Mission. (2008). *Description of the SLMM*. Opgeroepen op Juli 19, 2009, van Sri Lanka Monitoring Mission: http://www.slmm.info/ABOUT_THE_SLMM/Description/

US Department of State. (2001, April 30). *Patterns of Global Terrorism: 2000*. Opgeroepen op Juli 19, 2009, van US Department of State: Office of the Coordinator for Counterterrorism: <http://www.state.gov/s/cd/rls/crt/2000/>

INTERVIEWS

Zie bijlage.

BIJLAGE

REFERENTIECODE	NAAM	FUNCTIE	DATUM
No. 1 – Moreen	Moreen (Singalees)	Sister Moreen behoort tot de Congregation of Sisters of Charity of Jesus and Mary in Kegalle.	15/04/2009
No. 2 – Anoniem1	Anoniem (Tamil)	De geïnterviewde persoon is moeten vluchten voor het geweld uit Kilinochchi in het noorden. De reis naar Colombo duurde drie lange maanden.	20/04/2009
No. 3 – de Abrew	Lasantha de Abrew (Singalees)	Fr. Lasantha de Abrew s.j. staat aan het hoofd van de North-South Desk of the Lanka Centre for Social Concern, gevestigd in Colombo.	23/04/2009

No. 4 – Perera	Jehan Perera (Singalees)	Dr. Jehan Perera is de executive director of the National Peace Council of Sri Lanka, een onafhankelijke en onpartijdige niet-gouvernementele organisatie. Hij is ook een columnist bij The Daily Mirror en the Lanka Monthly Digest in Colombo. In April 2007 kreeg hij de Khwaja Moinuddin Chishti National Award for Peace, Tolerance and Harmony van de Interfaith Harmony Foundation of India.	23/04/2009
No. 5 – Nathan	S.P. Nathan (Tamil)	S.P. Nathan is de Executive National Co-ordinator van de National Peace Council of Sri Lanka.	23/04/2009
No. 6 – Anoniem2	Anoniem (Tamil)	Deze geïnterviewde wou anoniem blijven uit angst voor wraakacties van de regering.	23/04/2009
No. 7 – Silva	Rohan Silva (Singalees)	Fr. Rohan Silva is de directeur van het Centre for Society and Religion (CSR).	23/04/2009

No. 8 – Mathiah	Selvarajah Mathiah (Tamil)	Selvarajah Mathiah is een docent aan het Theological College of Lanka. Hij is een Methodistische priester. Hij ziet zichzelf als een slachtoffer: <i>‘Comparing with a well: I’m not the person that tries to take out the person that fell, I’m one of the persons that fell in.’</i>	23/04/2009
No. 9 – Fernando	Marisa Fernando (Singalees)	Marisa Fernando is de programme officer van FLICT (Facilitating Local Initiatives for Conflict Transformation). Dit project werd opgestart door de Duitse en Sri Lankaanse overheid. FLICT geeft training en coaching aan lokale NGO’s die kunnen bijdragen aan peacebuilding en conflict transformation.	28/04/2009

No. 10 – Uyangoda	Jayadeva Uyangoda (Singalees)	Prof. Jayadeva Uyangoda is een prominente politieke wetenschapper en professor aan de University of Colombo. Hij staat momenteel aan het hoofd van het Department of Political Science and Public Policy van de University of Colombo; hij is Founder-Director van het Centre for Policy Research and Analysis in Colombo. Hij was de vroegere voorzitter van het Sri Lanka Foundation in Colombo.	28/04/2009
No. 11 – Theivendirarajah	Theivendirarajah (Tamil)	Theivendirarajaia werkt voor het Peace Reconciliation Desk van Caritas (de sociale arm van de katholieke kerk). Men is nu gestart met een programma om de slachtoffers van de oorlog op te vangen.	28/04/2009
No. 12 – Dominic	Rohan Dominic (Tamil)	Fr. Rohan Dominic staat aan het hoofd van de Claretanen in Sri Lanka en leidt het seminarie voor jonge Claretanen in Negombo.	04/05/2009

No. 13 – Milfer	Milfer (Tamil)	Milfer is een priester uit het noorden van Sri Lanka, meer specifiek van het schiereiland Jaffna.	05/05/2009
No. 14 – Avanapuram	Thomas Avanapuram	Thomas Avanapuram is een priester uit India die momenteel in Negombo woont.	05/05/2009
No. 15 – Nesiah	Devanesan Nesiah (Tamil)	Dr. Devanesan Nesiah was lid van de Human Rights Commission of Sri Lanka. Hij is nu lid van de Press Complaints Commission en is de consultant van het Centre for Policy Alternatives.	05/05/2009

No. 16 – Rupesinghe	Kumar Rupesinghe (Singalees)	Dr Rupesinghe is momenteel Founder Chairman van de Foundation for Co-Existence. Voordien was hij Secretaris Generaal van International Alert (IA). Hij haalde een diploma aan de London School of Economics en doctoreerde aan de City University in London. Hij werd Research Fellow op het Agrarian Research and Training Institute in Colombo en werd aangeduid als Directeur van de National Youth Service Council.	14/08/2009
---------------------	-------------------------------------	---	------------